

LUD

NAJWIĘKSZY TYGODNIK POLSKI W AMER. POŁUDN. — ZAŁOŻONY W 1920 R.
"LUD" ("O POVO") O MAIOR JORNAL POLONES DA AMER. LATINA — FUNDADO EM 1920
Curitiba — 28 sierpnia — (agosto) — 1968 — — Nr 2979 — — (34/68)

Papież w Kolumbii

Przyjazd Papieża do Kolumbii odbył się wśród entuzjastycznych owacji niezliczonych tłumów. Honorowe salwy armatnie, bicie dzwonów we wszystkich kościołach oraz śpiew powitalny 4 tys. dzieci wytworzyły wśród obecnych emocje trudne do opisan.

Po oficjalnym przywitaniu Ojca św. przez rząd, dostojny Gość udał się do katedry w Bogocie, by pomodlić się o pokój w świecie, po czym udzielił święcen kapłańskich i diakonatu kandydatom pochodzącym z różnych państw Ameryki Łacińskiej. Przemawiając do nich, Papież zachęcił ich, by mieli swą wiarę i odwagę w głoszeniu sprawiedliwości społecznej i prawdziwej miłości chrześcijańskiej, broniąc praw biednych i posługując się duszpasterstwem nad wszystkimi klasami społecznymi poprzez miłość ewangeliczną.

Niezapomnianą sceną była obecność Głowy Kościoła wśród milionowego tłumu wiśnianych, zebranych na stadionie w pobliżu świątyni. Paweł VI — wśród niemiłkających oślawisk i wiałów — zajął trybunę, kierując do tłumów gorące i ważne słowa. Powiedział m. in. że w ubogich wiśniakach widzi on samego Chrystusa. Podkreślił, że Kościół zawsze bronić będzie mas wieśniaczych przed wyzyskiem, niesprawiedliwością, by nie pozostała poza nawiasem życia narodowego. Przewidział, by mogły uczestniczyć w postępie gospodarczym, ekonomicznym i oświatowym swego kraju na równi z innymi klasami społecznymi, bez jakiegokolwiek dyskryminacji.

Nadmiął także, że Watykan zawsze będzie przewodniczył akcji pomocy dla narodów biednych ze strony państw zamożnych, bez naruszania wolności czy niepodległości narodu wspomagane. Ważna jest także praca, by państwa zamożne utrzymywały o równości stosunków handlowych z krajami nierozwiniętymi, udzielając im przystępnych cen i walut. Ojciec św. nawoływał wiśniaków, by walczyli o poprawę warunków społecznych, nie drogą rewolucji czy terronu, lecz

na drodze zrzeszania się w organizacje chrześcijańskie, przez wybór godnych rządów, wiary, pracowitości i garnięcie się do oszczędności. Gwałt czy nienawiść nie mogą być nigdy hasłem chrześcijańskim.

Papież — otwierając II Konferencję Biskupów łacińsko-amerykańskich, zwrócił ich uwagę na 3 punkty a) nową orientację duchową w zachowaniu silnej wiary, ubóstwa w Kościele, w przestrzeganiu celibatu kapłańskiego i w odrzucaniu niebezpiecznych a modych dźwięków hasel wśród kleru i wiernych. b) rozszerzać swą działalność na wszystkie klasy społeczne, zwłaszcza na studentów i robotników pracujących na roli czy w przemyśle. Szczególną uwagę powinien Kościół zwracać na zwalczanie analfabetyzmu religijnego i świeckiego, c) Episkopat ma za zadanie współpracować z władzami w programach społecznych czy technicznych opartych na sprawiedliwości społecznej, dawać przykład w realizacji reformy agrarnej, poprzez ubóstwo i wyrzeczenie się dóbr doczesnych. Jednym słowem, uczynić wszystko, by poprawić los biednych i opuszczonych, nie głosząc jednak nienawiści, gwałtu, czy siły, ani nie uciekając się do metod komunizmu czy anarchizmu.

Zgodnie z przewidywaniami wszystkich, Ojciec św. poruszył jeszcze raz delikatną sprawę limitacji urodzin, oplakując smutny fakt, że Jego Encyklika napotkała na sprzeciwy nie tylko ludzi świeckich, lecz nawet niektórych teologów. W zagadnieniach wiary i moralności przedstawiają oni swe własne opinie jakby byli nieomniłymi lub posiadali najwyższy autorytet w Kościele. Głoszą, że każdy katolik może myśleć i wierzyć według swego przekonania czy sumienia, przez co łamię się jedność i jednorodność w samym Kościele. Encyklika "Humanae Vitae" jest obroną prawdziwej miłości i godności rodziny. Ojciec św. zapełnił do polityków i ekonomistów całego świata, by nie wznosili bariery ludzkiej, lecz przeciwnie — by tą drogą ulepszyli i poszerzali. Papież apelował także do rządów państw Ameryki Łacińskiej, by odważyły się na drodze koniecznych reform, gwarantujących skuteczniejszy i sprawiedliwszy porządek społeczny.

W końcu Paweł VI przyznał, że Kościół nie posiada bezpośredniej kompetencji w sprawach doczesnych, ani autorytetu czy środków odpowiednich, by interweniować praktycznie na polu reform. Nie przestanie jednak denuncjować i potępiać niesprawiedliwej nierówności społecznej czy ekonomicznej oraz nadużyć dokonywanych przez władze administracyjne na najniższych warstwach danego narodu, a wbrew interesom większości.

Projekt amnestii upadł

Podczas sesji parlamentu, który przyszedł do głosowania na temat udzielenia amnestii w sprawie studentów, którzy wzięli udział w strajku, deputowani wypowiadali się przeciw amnestii, a 145 głosów zdobyła ARENA, natomiast 30 jej członków głosowało za amnestią. Wobec warunków na udzielenie amnestii, która zamiast przyczynić się do uspokojenia nastrojów wśród opozycji, rozchwalałaby ją jeszcze więcej.

Nowa TV w São Paulo

W stolicy paulistańskiej powstaje nowa stacja telewizyjna pod nazwą Kultura, której programy szerzyć będą od jutra wśród dzieci i dorosłych, używając w tym celu nowoczesnych metod nauczania. Nie będą to lekcje wykładowe, lecz pogłowe. Wezmą w nich udział nauczyciele, aktorzy, sportowcy, inżynierowie, lekarze, psychologowie itp. przedstawiając widzom pasjonujące tematy rozwiązywane praktycznie na miejscu. Przy pomocy "video-tapes" uczniowie zapoznają się z życiowym zjawiskami i innych krajów i krajów. Stacja ta należy do Fundacji Anchieta.

Terrorysty zdemaskowani

Policja paulistańska i wywiad wojskowy II Armii zdobyły zdemaskować wielką szajkę terrorystów, która podkładała petardy pod gmachy publiczne i rozkazywała napadom rabunkowym na banki. Liczba członków bandy dochodziła do 100. Dokonano licznych aresztowań, choć władze bezpieczeństwa nie podały dotąd ani liczby ani nazwisk sążących w posiadaniu Stanu. Szajka terrorystyczna przejąca się w mieście, w której podległo 200 milionów w Muncyplach Państwa, w tym celu p. Gubernar. W tym celu p. Gubernar. W tym celu p. Gubernar.

Zalesienie Parany

Rząd gubernatora Parany Pimentel rozpocznie kampanię za zalesieniem Stanu. Zamierza on posiadać 200 milionów drzewek w kilku milionach Muncyplach Państwa. W tym celu p. Gubernar. W tym celu p. Gubernar. W tym celu p. Gubernar.

Projekt reformy uniwersyteckiej

Specjaliści w zagadnieniach uniwersyteckich opracowali już projekt reformy tych uczelni i wręczyli go p. Prezydentowi. Omawiając najważniejsze punkty tego projektu podkreślić należy co następuje: usuwa się dożywność katedry profesorskiej by uprzystępnic wykładki docentom i utatwic im zajecie pozycji profesora zwyczajnego. Na miejsce katedr profesorskich utworzy się departament złożony z profesorów i docentów. Wobec wielkiego rozwoju nauk technicznych i krótkiego stonkowno terminu studiów — powstana Regionalne Centra dla absolwentów uniwersyteckich przeznaczone na formowanie nowych profesorów i naukowców — stosownie do ich specjalizacji. Uniknie się w ten sposób wyjazdów do granic i ucieczki młodych uczonych z kraju. Centra powyższe posiadać będą najnowocześniejsze urządzenia techniczne i odpowiednie laboratoria.

Inwazja na Czechosłowację

W porannych godzinach — dnia 21 sierpnia oddziały Paktu Warszawskiego dokonały na rozkaz Moskwy inwazji na Czechy, zajmując je bez oporu. W komunikacie oficjalnym, pełnym kłamstwa i insynuacji, rząd sowiecki twierdzi, że inwazji dokonano na "prośbę" czeskiej partii komunistycznej, by uwołnić ten kraj od nieprzyjaciół socjalizmu. Władze czeskie wydały rozkaz ludności i wojsku, by nie stawiali oporu najeźdźcom. Mimo to zapalna młodzież, zwłaszcza studenci, stawiała sporadyczny opór, zapalając kilkanaście tanków sowieckich. W akcji oporu zginęło 50 osób, a setki odniosły rany.

Prezydent Svatopluk Cech

Cały świat potępił inwazję sowiecką, m. in. Jugosławia i Rumunia, a nawet potężne partie komunistyczne Francji i Włoch Rada Bezpieczeństwa ONZ wysłała do Moskwy ostry protest, domagając się wycofania oddziałów Paktu Warszawskiego z terytorium Czechosłowacji. Prasa światowa podkreśla, że imperializm sowiecki jeszcze raz pokazał swe prawdziwe oblicze.

Podziemne stacje radiowe nawołują Czechów do rezygnacji pasywnej oraz ignorowania zarządzeń sowieckich wojsk okupacyjnych. Nadaremno Sowiety domagali się utworzenia nowego rządu w Czechach. Parlament bowiem czeski wykazał nadszycającą jedność, nie godząc się na żądania Moskwy. Tym razem Kremlin nie znalazł "zdrajcy" i wobec nieugięty postawy całego narodu czeskiego oraz gwałtownych potępienia inwazji sowieckiej, poszedł na układy. Prezydent Svatopluk, 1-sekretarz Dubczek i inni liderzy liberalnego rządu Czechosłowacji powrócili już z Moskwy, gdzie przeprowadził rozmowy na temat pokojowego rozwiązania konfliktu.

SERDECZNIE WITAMY

Po niezapomnianym duchowym wiodu na wychodźstwie — J. E. Ks. Arcybiskupie Józefie Gaudinim, który przez Rosję, Afrykę, Europę i do Monte Cassino — wiodł nas ku Ojczyźnie, pozostając w Wietcznym Mieście, by czuwać nad licznymi niekiedy katolickimi emigracją, w przeddzień wygłoszenia konferencji na Soborze o Matce Bożej, zmari z wyzuperpania i trudów, zdawało się nam, iż zostaliśmy bez Pasterza.

Wicetem dla Wychodźstwa, a Ojciec święty Paweł VI wyniósł Go do godności biskupiej.

Obu la wizyta zapomniał nas we wrześniu, uracając z Kongresu Eucharystycznego z Bogoty.

Radosci zabily serca nasze na tej szczennej wieści. Wszystkie ośrodki duszpasterkie pełne zapału, z Rektorem Polskiej Misji Ks. Janem Pitoniem CM., czynią przygotowania, by jak najpikniej i najpożyteczniejszy wypadły chwile pobytu J. E. Władysława Rubina.

Pragniemy, aby ta wizyta zjednoczyła nas w miłości i w prawdziwej zgodzie.

Pragniemy jeszcze silniejsze więzy zaciągnąć z Macierzą, bośmy z jednych stron, bośmy dzieci jednej matki — Polski.

Pragniemy przesłać Jego Eminencji Kardynałowi Stefanowi Wyszyńskiemu zapewnienie, iż Polonia brazylijska idzie po szlakach wskazań Księcia Prymasa.

Obu wizytacja J. E. Ks. Biskupa Władysława Rubina przyczyniła się do spogotowania naszego życia religijnego w myśl wskazań wieszca: "Do na ziemi być Polakiem, to żyć bosko i szlachetnie".

Obu la wizyta zapomniał nas we wrześniu, uracając z Kongresu Eucharystycznego z Bogoty.

Witaj Ukochany Pasterzu rzesz emigracyjnych na Ziemi Krzyża Południa.

Bóg w swej dobroci nas nie opuścił, bo oto J. E. Ks. Kardynał Stefan Wyszyński, zamianował Ks. Pralata Władysława Rubina swym Przedstawicielem dla Wychodźstwa, a Ojciec święty Paweł VI wyniósł Go do godności biskupiej.

Obu la wizyta zapomniał nas we wrześniu, uracając z Kongresu Eucharystycznego z Bogoty.

Radosci zabily serca nasze na tej szczennej wieści. Wszystkie ośrodki duszpasterkie pełne zapału, z Rektorem Polskiej Misji Ks. Janem Pitoniem CM., czynią przygotowania, by jak najpikniej i najpożyteczniejszy wypadły chwile pobytu J. E. Władysława Rubina.

Pragniemy, aby ta wizyta zjednoczyła nas w miłości i w prawdziwej zgodzie.

Pragniemy jeszcze silniejsze więzy zaciągnąć z Macierzą, bośmy z jednych stron, bośmy dzieci jednej matki — Polski.

Pragniemy przesłać Jego Eminencji Kardynałowi Stefanowi Wyszyńskiemu zapewnienie, iż Polonia brazylijska idzie po szlakach wskazań Księcia Prymasa.

Obu wizytacja J. E. Ks. Biskupa Władysława Rubina przyczyniła się do spogotowania naszego życia religijnego w myśl wskazań wieszca: "Do na ziemi być Polakiem, to żyć bosko i szlachetnie".

Obu la wizyta zapomniał nas we wrześniu, uracając z Kongresu Eucharystycznego z Bogoty.

Witaj Ukochany Pasterzu rzesz emigracyjnych na Ziemi Krzyża Południa.

Migawki ze Swiata

- ★ 200 ofiar trzęsienia ziemi. — Port Donggal, położony na zachodnim wybrzeżu Indonezji, nawiedzony został silnym trzęsieniem ziemi oraz olbrzymimi falami morskimi. 200 osób poniosło śmierć.
- ★ Castro zbiera srebro. — By uzyskać dewizy zagranicze, Fidel Castro wszczął kampanie zbierania srebra wśród mieszkańców miast, by z tego kruszcza wyrobić artykuły na eksport. Tegoroczne zbiory rolne były słabe.
- ★ Prawnik sowiecki o liberalizacji. — Wybitny prawnik sowiecki — V. F. Kotow zamieścił obszerny artykuł w "Izvestia" w którym sugeruje, by wybory mogli usunąć z administracji nieudolnego urzędnika, na którego dał głos. Obecny bowiem system podtrzymuje biurokrację i inne wielkie błędy.
- ★ Próby z nowym "Concorde". — Na lotnisku francuskim w Tuluzie przeprowadza się próby z pierwszym odrzutowym samolotem transportowym "Concorde" pod kierunkiem techników francuskich i angielskich.
- ★ Biafra otoczona. — Zbuntowana prowincja Nigerii — Biafra otoczona została przez oddziały nigierskie, a w konsekwencji jej obszar ograniczony został do 100 km kwadratów.
- ★ Moskwa przenika Chin. — Ze źródeł angielskich z Hong-Kongu donoszą, że przeciwnicy Mao Tse Tung wydadli w ręce Moskwy jego rozmowy o stosunkach wewnętrznych Chin, nagranych na mikroskopię magnetyczną.
- ★ Kraje popierające Encyklikę. — Episkopat Polski, Południowej Europy, oraz Ameryki Łacińskiej przyjęli entuzjastycznie Encyklikę "Humanae Vitae", zgodnie z opinią korespondentów dziennika "New York Times".
- ★ Cel podróży Papieża. — Ojciec św., w chwili wyjazdu na Kongres do Kolumbii, wyraził się, że podróż jego ma na celu: uczcić obecność Chrystusa-Hostii, zając się losem ubogich, poruszyć sumieniami bogatych, głosić jedność Kościoła i modlić się o pokój.
- ★ 5-letnie dziecko otrzymuje serce. — Lekarze szpitala św. Łukasza w Houston przeszczepili nowo serce 5-letniemu dziecku. Miał pacjent zmarł jednak po 3 dniach.
- ★ Eisenhower ciężko chory. — Gen. Eisenhower miał niedawno 7 z rzędu atak serca i znajduje się w szpitalu w Waszyngtonie. Opinia lekarzy o stanie chorego jest bardzo pesymistyczna.
- ★ Zaskoczenie ludności w Moskwie. — Mieszkańcy Moskwy dowiedzieli się o inwazji Czechosłowacji przez oddziały Paktu Warszawskiego z krótkiego komunikatu radiowego, mówiącego, że było to konieczne, by uwołnić ten kraj od nieprzyjaciół socjalizmu.
- ★ Sity Paktu Warszawskiego. — ZSRR posiada 20 dywizji w NRD, 2 w Polsce, 4 na Węgrzech i 60 stacjonarych wzdłuż z Polską Czechami i Węgrami. PRL ma 185 tys. żołnierzy, Czechy — 175, Rumunia — 150, Bułgaria — 125, Węgry — 95 oraz Niemcy Wschodnie (NRD) — 85 tysięcy.
- ★ Unicestwiony zamach w Boliwii. — Rząd prezydenta Barrientosa stłumił w zarodku zamach stanu przygotowany przez gen. Marcos Vasquez Sempertegę, lidera opozycji. W związku z tym doszło do zaburzeń w kraju.
- ★ Spotkanie: Johnson - Kosygin. — Prezydent Johnson pragnie się spotkać z premierem sowieckim Kosyginem jeszcze przed wyborami w USA. Spotkanie to miało nastąpić wkrótce. Niestety inwazja Czechosłowacji stanęła temu na przeszkodzie.
- ★ Wybór kandydata w Chicago. — Partia demokratyczna przygotowuje się do wyboru swego kandydata na prezydenta USA. Silne oddziały policji i wojska gwarantują bezpieczeństwo tej konwencji.

Wzrost ceny dolara

Od 28 sierpnia cena dolara wzrosła w górę, zgodnie z postanowieniem Ministerstwa. Cena dolara wyniósł 86 centów kruszeł. Jest to zwiększenie szerszych zakresach zrealizacji na giełdzie oraz przyciągnąć kapitał zagranicę.

JAN KRAWCZYK

ANTA

— Idź do diabła! — Kłaj. — Nie jestem Caina.
Szarpała go za brodę, kłębiła włosy palcami, próbowała ich mocy, a on szarpał się i odpychał ją z przekleństwami. Te pieszczoły wydawały mu się mocno podejrzane, wiedział czym mu one groziły i dlatego często nie żałował Botokudce kulaków.

Leżąc w cieniu zarosił zastanawiał się długo nad swoim położeniem i o zależności od Anty. Mógł jej łatwo łeb ukłonić — miał jeszcze na tyle siły — ale to niczego nie rozwiązywało. Należało czekać, czas sam rozwiąże wszystko — rozumował. Ale niekiedy taka bierała go nuda, że gotów był wyć. Próbował tedy pogwizdywać, ale znane niegdyś Anty wywierzają gdzieś z głowy i nic z tego nie wychodziło. Anta obserwowała go z zainteresowaniem, czyniła podobne próby, ale poza zwykłym dmuchaniem się syczeniem żadnego innego odgłosu ze siebie nie wydobywała. Śmiał się serdecznie z jej ustowań i nie szczędził docinków, których ona nie rozumiała, a które przyjmowała za dobrą monetę. Bezczywność, na którą sam się zmusił była uciążliwa i nie do zniesienia. Czuł, że działa na własną szkodę. Przytył nieco i stał się ociężały. Ruchy miał powolne, sapął głośno i szybko się męczył. Oczywiście wtedy, kiedy pragnął jej towarzyszyć w łowach. Przedsiębiorca dalekie wędrowki, zatacając coraz dalsze kregi. Zorientował się, że nie tylko o zwierzę to chodziło. Anta badała ślady, kierunek gałązek krzewów, położenie liści paproci, nadsłuchiwała dalekie szelesty i szmery. Zaremba zryzykował z tych wędrowek u jej boku i zadekował się w kryjówce. "Sama narobiła tego wszystkiego, więc jeśli istnieje jakieś nowe niebezpieczeństwo, niech sama stawi mu czoła" — usprawiedliwiał się. Było to rozumowanie egolistyczne, zdawał sobie z tego sprawę, ale wmaślał w siebie, że nie może zająć innego stanowiska.

Ale pożałował tego, gdy naraz zjawiała się Anta zadyszana, rzucając jedno tylko słowo:
— Caina!
W jednej sekundzie Zaremba był na nogach.
— Gdzie?
Zamiast odpowiedzi pchnęła go w głąb pieczary i sama znikła.

"Uciekła!" — przemknęło Zarembie przez głowę. Gdyby wiedział w którym kierunku, sam by to uczynił. Wstrzymał oddech i przeczekał się w norze pełen napięcia i oczekiwania. Nie słyszał na zewnątrz żadnego odgłosu, nawet szum puszcz zdawało się zastępył w oczekiwaniu na nieuniknione. Dla Zaremby nie ulegało wątpliwości, że jeśli Caina nadchodził to na pewno nie sam, ale otoczony reszta zgrai Botokudów który teraz z całą pewnością nie cofną się na pewno przed nikim. Tym bardziej że nie ma Anty i sam jest zupełnie bezbrony.

Czas biegnął powoli, cisza leżała naokoło łagodna, nieczym nie zmaczna, nie było nie działa. Zaremba zdecydował się na opuszczenie kryjówki. Wydołał się ostrożnie odgarniając paprocie i na chwilę przystanął niezdecydowany. Wydawało mu się, że Anta znikła gdzieś na lewo, poszedł więc w tym kierunku, zachowując jak najdalej posuniętą ostrożność. Nie uszedł może pięćdziesięciu kroków, gdy nagle stanął jak by rażony piorunem. Na pniu klody prochnięjącej od lat siedziała Anta, przed nią zaś stał Botokud z głową lekko wyciągniętą do przodu. Caina! Mówił coś, były to nierozumiałe, krótkie warknięcia, Anta słuchała nie spuszczać z niego wzroku. Odpowiadała niekiedy monosylabami, niechętnie, niby z koniecznością. Wyglądało to na coś jak obrona przed zarzutami. "No chyba — pomyślał Zaremba. — Sam bym jej tego nie darował". Ale nie dostrzegając po niej zaniepokojenia natarczywością Caina. Ten widocznie nakłaniał ją do powrotu, ona zaś odpowiadała przeczącymi ruchami głowy.

Rozmowa przeciągała się, napięcie Zaremby wzrastało. Przekonany był, że wynik tej rozmowy zdecydowanie o dalszym jego losie. Jeśli Anta ulegnie naleganiom Caina i wróci do niego, przyjdzie mu błąkać się samemu, by ostatecznie zginąć z głodu. Jeśli Anta nie ulegnie, może tym samym wydać śmierć na siebie. Caina nie znieśie odmowy i sam ją osadzi, stosownie do prawa dżungli. W takim wypadku groził mu zekłnięcie się oko w oko z barczystym Botokudem. Nie trudno sobie wyobrazić wynik z takiego spotkania.

(C. d. n.)

Rzeczy Ciekawe i Prawdziwe:

Ponury bilan 50-lecia

Prasa paryska, a za nią prasa brusselska, z racji 50-wiecznych uroczystości socjocia komunizmu, podały ponure zestawienia ofiar, które pochłonęła rewolucja bolszewicka — pisze scrantonska "Straż". Oto tabela, która warto zapamiętać:
Wojna domowa w r. 1917 — 4.500 000 ofiar.
Głód 1921 — 1923 — ..... 6.000 000 ofiar.
Zginęli podczas czerwonego terroru 1917 — 1923: Członkowie akademii, profesorowie, specjaliści, pisarze, studenci, artyści i w ogóle inteligencja — 160.000;

urzędnicy, mieszczenie, oficerowie, szeregowi — 740.000; policjanci — 50.000; duchowieństwo — 40.000; chłop i robotnicy — 1.300.000; zamaskowani przez Czekę oraz GPU (1923-30) — 2.050.000.
Lata głodu (1930-33) — 7.000.000.
Rozstrzelani podczas kolektywizacji — 750.000.
Rozstrzelani przez GPU oraz NKWD (1933-37) — 1.600.000.

Zmaskowani podczas wewnętrznych kryzysów, terroru (1937-38): inteligencja, robotnicy, wieśniacy — 635.000; członkowie partii komunistycznej — 340.000; kadry polityczne i dowódcy czerwonej armii — 30.000.

Rozstrzelani przez NKWD w latach 1938 — 1947; różne despozy ludności — 2.720.000; duchowieństwo — 5.000; czerwona armia — 23.000.

Zginęli w obozach koncentracyjnych oraz więzieniach (1917-47) — 21.000.000.

Ogółem ofiar — 48.943.000.

Do liczb tych dodać należy ofiary metod prowadzenia wojny przez Sowieci w 1941-45, wojen z Finlandią 1918, z Bałtyckimi Krajami 1918-19, z Polską 1920, z Gruzjami 1921-22, z Chinami 1925-31, z Hiszpanią 1936-39, z Polską 1939, z Finlandią 1939.
Ofiary tych wojen sięgają także milionów ludzi.

ZSRR w cyfrach

Rosja Sowiecka posiada 22,4 miliona km² powierzchni, czyli 44 razy więcej, niż Francja, a 750 więcej, niż Belgia.

Ma ona 234 milionów mieszkańców i 75 miast, liczących ponad 100 tysięcy mieszkańców. Największe miasta sowieckie są następujące: Moskwa — 6 i pół miliona mieszkańców; Leningrad — 3,66 miliona; Kijów — 1,16 miliona; Taszkent — 1,13 miliona, Gorki — 1,1 miliona, Charków i Nowosybirsk to miliony mieszkańców.

Ludność Rosji Sowieckiej składa się z różnych narodowości. Najliczniejsi są Rosjanie — 114 milionów oraz Ukraińcy — 37,3 miliona.

MANAH

JUŻ UKAZAŁ SIĘ NOWY

CENNIK

PEKAO

PACZKI SPECYFIKOWANE — DO WYBORU —
— SETKI ARTYKUŁÓW —

TANIO — SZYBKO — WYGODNIE

PEKAO Trading Corporation

NEW YORK

RÁDIO S E RÁDIO LAS
Conserta-se com garantia. Oramentos sem compromisso
Técnico: ARTUR F. G. ETZEL com 28 años de práctica
Especializado en aparatos PHILIPS. — Precios módicos.
Teléfono para 4-33-28 ou a Rua Inácio Lustrato, 1030 e 6º sº
Prontamente atendido
ATENDE-SE A DOMICÍLIO!

Otwarcie "Tyńca" w Taizé

(28.7.1968)

(KS. BISKUP RUBIN KONCELEBRANTEM)

W ostatnich miesiącach lipca protestancka społeczność zakonna w Taizé (Francja), przeżywała dość niezwykłą uroczystość; otwarcie nowego domu gościnnego pod nazwą "Tyńca". Skąd ta polska nazwa w tym międzynarodowym ośrodku modlitwy o zjednoczenie Kościołów? Czy to jakaś inicjatywa Ojca benedyktynów spod Krakowa, dzieciów i kontynuatorów idei misjonarskiej owej grupy mnichów z Lotaryngii, których w roku 1041 sprowadził i osiedlił na urwistej skale nad Wisłą Kazimierz Odnowiciel? Otóż nie. Inicjatorem nowego domu jest przeor Roger Schutz. Będąc obserwatorem na wszystkich czterech sesjach Soboru Watykańskiego drugiego, zetknął się blisko z przedstawicielami Kościoła Katolickiego w Polsce, duchownymi i świeckimi, gościł ponadto w Taizé kilku polskich księży Biskupów a także, między innymi, redaktorów Jerzego Turowicza i Anne Morawską. Uderzyła go postawa otwarta katolicyzmu polskiego, charakteryzująca zarówno współczesny katolicyzm polski, jak i tysiącletnie dzieje polskiego narodu, którego tolerancja religijna urasta do rangi symbolu. Toteż przez Roger Schutz, gorący promyślnik i propagator idei zjednoczenia chrześcijan wpadł na pomysł, by nowymi domami gościnnymi przy klasztorze w Taizé, który będzie gromadził ludzi ze wszystkich wyznań przybywających na modlitwne skupienie do międzynarodowego ośrodka ekumenicznego, nadać nazwę polską. Wybrął padł na Tyńiec, bo nazwa ta symbolizuje właśnie modlitwę kontemplacyjną, połączoną z ciężką pracą naukową i głębokim chrześcijańskim apostołstwem, dalekim od ciasnego prozetyzmu, a ufającym potężnie siłę łaski Bożej.

Otwarcie domu odbyło się w sposób niezwykle prosty a zarazem głęboki. "Tyńcie" w Taizé — to niski, jednopiętrowy, niewielki budynek, położony opodal Świątyni Zjednoczenia. Na partnerze kilka sal świetlicowych, stołówka z kuchnią a na piętrze kilka pokoiów mieszkalnych dla gości. U wejścia — fotografia tyńieckiego klasztoru z lakonicznym podpisem: Monastère benédiction de Tyńiec (Pologne). Zadnych innych napisów. Przed domem — placyk o wapiennym gruncie (jak w Częstochowie) pięć dzwonów, zawieszonych nisko, rzędem, nad lustrem wody otoczony kamieniami, na modlitwne skupienie do międzynarodowego ośrodka ekumenicznego, nadać nazwę polską. Wybrął padł na Tyńiec, bo nazwa ta symbolizuje właśnie modlitwę kontemplacyjną, połączoną z ciężką pracą naukową i głębokim chrześcijańskim apostołstwem, dalekim od ciasnego prozetyzmu, a ufającym potężnie siłę łaski Bożej.

Otwarcie domu odbyło się w sposób niezwykle prosty a zarazem głęboki. "Tyńcie" w Taizé — to niski, jednopiętrowy, niewielki budynek, położony opodal Świątyni Zjednoczenia. Na partnerze kilka sal świetlicowych, stołówka z kuchnią a na piętrze kilka pokoiów mieszkalnych dla gości. U wejścia — fotografia tyńieckiego klasztoru z lakonicznym podpisem: Monastère benédiction de Tyńiec (Pologne). Zadnych innych napisów. Przed domem — placyk o wapiennym gruncie (jak w Częstochowie) pięć dzwonów, zawieszonych nisko, rzędem, nad lustrem wody otoczony kamieniami, na modlitwne skupienie do międzynarodowego ośrodka ekumenicznego, nadać nazwę polską. Wybrął padł na Tyńiec, bo nazwa ta symbolizuje właśnie modlitwę kontemplacyjną, połączoną z ciężką pracą naukową i głębokim chrześcijańskim apostołstwem, dalekim od ciasnego prozetyzmu, a ufającym potężnie siłę łaski Bożej.

Punktualnie o godzinie 10 minut 20 dzwony zanowująca nabożeństwo w pięknej, nowoczesnej i bardzo nastrojonej Świątyni Zjednoczenia. Schodzą się bracia zakonnicy, przyjeżdżający w zakrytych białych habitach. Jest ich 70. Przechwają młodzi. W ciągu dnia chodzą po świątku, zajmują się pracą ręczną (ceramiką i malarstwem) oraz piszą książki. Są wśród nich inżynierowie, artyści, lekarze, prawnicy, muzycy i publicyści. Kilka razy dziennie zbierają się na modlitwę w kościele, śpiewają psalmy i inne modlitwy specjalnie ułożone, w których przeważa motywy prośby o miłość na świecie i o zjednoczenie wszystkich ludzi w wierze i duchu chrześcijańskim. Przed wejściem do kościoła napis (w kilku językach): "Zanim wstąpię tu — pojednaj się ze wszystkimi". Bracia schodzą się tym razem na Mszę św., która będą koncelebrować Polacy. I to nie w przypadkowym składzie. Koncelebrację przewodniczy J. E. Ks. Biskup Władysław Rubin, Sekretarz Generalny Synodu Biskupów i przedstawiciel Prymasa Polski, J. Em. Ks. Kardynał Stefana Wyszyńskiego, w otoczeniu kapłanów — Polaków z wielu krajów Europy. Jest wśród nich ks. infułat Lubowiecki, Administrator Apostolski dla Polaków w Niemczech, jest ks. prałat Wiktor Grzesiek, wice-rektor Seminarium Polskiego z Paryża, jest ks. dziekan Stanisław Olejnik z Akademii Teologii Katolickiej z Warszawy, jest O. Tomasz Rostworowski z Radia Watykańskiego, jest ks. Witold Jarecki, sekretarz generalny Duszpasterstwa Polaków w Wielkiej Brytanii, jest O. Placyd Galiński benedyktyn z Tyńca, przebywający obecnie w Paryżu, jest O. Tadeusz Matura, francuskanina zamieszkały w Taizé, są księża Siwicz i Nowak z Niemiec, są wreszcie duszpasterze Polaków we Francji: ks. dziekan Franciszek Warhol, misjonarz lazarysta, ks. proboszcz Tadeusz Derenda i ks. Aleksander Flater-Zyberk z Verneuil, z Gautherets, z Montceti-les-Mines.

Z polskich ośrodków górniczych przybyły autokarami dwie duże grupy Polaków (z Montceau i z Gautherets). Jest wśród nich młodzież w strojach krakowskich i góralskich, jest i grupa dzieci malowniczo wystrojona po polsku. Zajmują oni miejsca w kościele i rozpoczyna się Msza św.

Przeor Roger Schutz ogłasza przez mikrofon sens dzisiejszej uroczystości, zaznaczając, że zakonnicy protestancy będą obecni na tej Mszy św., odprawianej w intencji zjednoczenia Kościołów i będą modlić się wspólnie. Odpiewają mianowicie przed Mszą psalm, jedną pieśń w czasie Komunii św. i jedną na zakończenie. Samo nabożeństwo odbywa się w języku polskim, łącznie z kanonem. Ks. Biskup śpiewa prefację. Wniemi śpiewają pod dyrykcją ks. Derendy Gloria Sanctus, i Ojciec Nasz, a także Agnus Dei. Lekcję odczytuje po polsku pan Władysław Kaim, prezes Polskiego Zjednoczenia Katolickiego okręgu Montceau, lekcie i Ewangelię po francusku O. Matura (gdź w Mszy św. uczestniczą setki osób narodowości nie polskiej wśród nich sporo młodzieży). Credo odmawiają wszyscy po francusku.

Ks. Biskup Rubin przemawia po Ewangelię najpród po francusku, następnie po polsku. Ks. Biskup w swym doskonałym przemówieniu francuskim podkreślił znaczenie poświęcenia gospody pod nazwą Tyńiec, oraz całej tej uroczystości. Jest to jakby symbol wyraźnej postawy ekumenicznej, którą Kościół Katolicki w Polsce zajął i realizuje w bardzo trudnych warunkach.

Wszedłszy od ogólnych założeń o dążności wszystkich chrześcijan ks. Biskup zwrócił uwagę na to, że Kościół w Polsce realizuje prawo miłości przede wszystkim przez cierpienie, przez krzyż.

"Wicie, Drodzy Bracia, — (mówił Ks. Bp Rubin) — że Polska od dawna uczestniczy w tajemnicy krzyża. Wyda się, że właśnie z racji historycznej sytuacji naszych czasów Polska ma uczestniczyć w dziele jedności chrześcijan bardziej przez cierpienie niż przez działanie. Nie brak i działania, o którym niestety mało się wie na Zachodzie i często w formie zniekształconej".

Ks. Biskup gorąco dziękował Braciom z Taizé za piękną inicjatywę i ich ewangelicznego ducha i postawę. Głębokie kazanie polskiego biskupa o udziale Kościoła w Polsce w ruchu ekumenicznym i o jego charakterystycznych cechach wywarło duże wrażenie na setkach młodych słuchaczy różnych narodowości, religii i przekonań, biorących udział w nabożeństwie.

Polacy śpiewają podczas ofertorium pieśń: "Pod Twą obronę, Ojciec na niebie", a podczas Komunii św., której rozdawanie trwa około kwadrans (rozdaje sześciu koncelebrantów) śpiewają: "Kłaniam się Tobie, Przedwieczny Boże" i "Bądźże podziwiona Hostio żywa". Na zakończenie "Boże, coś Polskę" — i całość kończy pieśń Braci z Taizé. Wzruszenia z modlitwy wniernych, przed Ofiarowaniem czytał redaktor Stanisław Grocholski z Londynu.

(Dokończenie na str. 5)

Escadas - Revestimento

EXECUTA-SE REVESTIMENTO DE ESCADAS DE CONCRETO EM MADEIRA DE LEI - INCLUSIVE RODAPE

R. MARTIN AFONSO, 2058 - BAIRRO BIGORRILHO

Empório das Meias

DE
TEODORO MATOSKI
ROUPAS FEITAS E CONFECÇÕES - MEIAS EM GERAL
Rua Visconde do Rio Branco, 464 - Fone: 4-6035
CURITIBA - PARANÁ

Paczki PEKAO DO POLSKI

Najtaniej, najszybciej i najsprawniej otrzymana Rodzina i Przyjaciele w POLSCE

POMOĆ

Przez PACZKI PEKAO tak zw. "DO WYBORU" oraz PACZKI SPECYFIKOWANE wg. katalogu.

PEKAO posiada Paczki: żywnościowe, ze świętymi owocami, słodyczami, upominkami dla Fab, Panów i Dzieci, maszyn do szycia, maszyn do szycia, lodowarki, lodówki, sprzęt motorowy tj. samochody, motocykle, opony, materiały budowlane, włókiennicze, inwentarz żywy tj. krowy, świnię, węgiel, koks, meble i wiele innych rzeczy...

WIELKI ASORTYMENT LEKARSTW AMERYKANSKICH
GOTOWE DO ODBIORU APARTAMENTY I DOMKI

Po informację i Katalogi należy zgłaszać się do:

PRZEDSTAWICIELKI Upoważnionej przez PEKAO New York,

p. Haliny BERGMAN,
SAO PAULO

Caixa Postal Nr 5127, Tel.: 52-87-29

ŻYCIE RELIGIJNE:

TRZYNASTA NIEDZIELA PO ZIELONYCH ŚWIĄTKACH

Evangelia św. zapisana u św. Łukasza w rozdziale 17

Onego czasu: Gdy szedł Jezus do Jeruzalem, szedł poprzez Samarię i Galileę. A gdy wchodził do pewnego miasteczka zabiegło Mu dziesięciu trędowatych, którzy stanęli z daleka, i podnieśli głos, mówiąc: Jezusie! Nauczycielu, zmiłuj się nad nami. A gdy ich ujrzał, rzekł: Idźcie, pokażcie się kapłanom. I stało się, że idąc, zostali oczyszczeni. A jeden z nich, gdy zobaczył, że jest uzdrowiony, wrócił się, chwalał Boga głosem wielkim, i padł na twarz u nóg Jego, dziękując, a ten był Samarytaninem. A Jezus odpowiadając, rzekł: Czyż nie dziesięciu zostało oczyszczonych? a dziesięciu gdzie jest? Nie znalazł się żaden, który by się wrócił, a dał chwałę Bogu, jeno ten cudzoziemiec. I rzekł mu: Wstań, idź: bo wiara twoja cię uzdrowiła.

+

Evangelia św. opowiada nam, że tym razem Chrystus uleczył nie jednego chorego, ale dziesięciu trędowatych i tylko jeden z nich poczuł się do wdzięczności, aby podziękować. Tak jest z wieloma ludźmi. Proszą Boga o wiele rzeczy. Otrzymują, a potem nie dziękują. A zapominają, że składając dzięki Bogu, wzruszają Go, by dał im jeszcze więcej. Jak możemy dziękować Bogu? Przez modlitwę dziękczynną, bo nierzadko ludzie myślą, że modlitwa — to musi być tylko prośba i błaganie. Ale jest też inny sposób dziękowania Bogu. Kiedy otrzymamy prezent od kochanej osoby, pragniemy w rozmaity sposób pokazać, jak go sobie cenimy. To samo mamy uczynić z darami Bożymi.

Bóg obdarzył nas rozumem. W jakim celu? Przede wszystkim, żebyśmy Go poznali, jak jest wielki, jak jest święty, jak jest mądry, jak jest wszechmocny itd. Bóg dał nam serce, abyśmy Go kochali ponad wszystko, zachowując największe przykazanie Boże. Bóg dał nam wolę, aby jej używać dowolnie w zachowaniu jego prawa, bo nie chce nikogo zmuszać do swojej służby. Bóg obdarzył nas łaską swoją, która przemienia nas w dzieci Boże i dziedziwno Królestwa nieba. Co to za godność! Ma nam ułatwić zwalczanie złych skłonności i przypominanie o wielkim przeznaczeniu do nieba. Wielu Bóg daje wielkie dobra ziemskie, aby uważali się nie za właścicieli, ale za włodarczyków bożych, pomagając biednym i znajdującym się w potrzebie. To jest lepszy sposób okazania Boga uznania za niezliczone dobrodziejstwa.

Ale doświadczenie pokazuje, że kto mniej otrzymał od Boga, jest hojniejszy, niż ten, co otrzymał daleko więcej. Starajmy się należeć do hojniejszych a na pewno na tym nie stracimy, bo Bóg nie pozwoli uprzędzić się w hojności.

KS. S. Z. P.

Stan liczebny Męskich i żeńskich Zgromadzeń Zakonnych

(Których członkowie — polskiego pochodzenia lub przybyli z Polski — pracują wśród Polonii brazylijskiej — 1968 r.)

ZĘSKIE ZGROMADZENIA ZAKONNE:

SIOSTRY MIŁOSIERDZIA

Siostry Miłosierdzia, zwane popularnie Szarytkami, przybyły do Brazylii w rok po przybyciu polskich Księżąt Misjonarzy, czyli w 1904 roku. Przybyły na apel rodaków z Parany, którzy pragnęli gorąco mieć polskie Siostry, by zajęły się wychowaniem młodych pokoleń, poprzez szkoły i zakłady wychowawcze oraz założycie szpitale, by czuwać nad chorymi i cierpiącymi. W Abranches, pod Kurytybą, pierwszej Kolonii polskiej, zawiązał się komitet sprowadzenia Siostry Miłosierdzia z Polski. Na czele komitetu stanęli: Ks. proboszcz Leon Niebieszczański, Leon Bielecki, redaktor „Gazety Polskiej”, Witosławski i Józef Preiss. Zredagowano się do Siostry Miłosierdzia z Chetmna, gdzie prośba ich odniosła pożądany

skutek. ówczesna Wizytantka — Siostra Bronisława Giersberg wyznaczyła pierwszą grupę Siostr, która miała się udać do Parany, w osobach S. Ludwika Olsztyńskiej, późniejszej wice-wizytantki tego Zgromadzenia w Brazylii, S. Natalii Ziętak i S. Leokadia Suchowiąt. Dnia 18 października 1904 roku grupa tych Siostr stanęła w Abranches. Tu stało wkrótce pierwsze kolegium rozrzuconym po Paranie, S. Catarina i Rio Grande do Sul. Oprócz szkół, Szarytki objęły także placówki w szpitalach, gdzie brak było opieki dla chorych. Sierociniec i domy dla starców — były dalszymi postępowaniami ich owocnej i nieocenionej pracy. Ogółem było 11 wypraw Siostry Miłosierdzia do Brazylii do 1937 r. Właśnie Wielką i historyczną datą był rok 1947 (dnia 1 marca) w którym polska Wice-provincia Szarytek przekształca się w niezależną prowincję, otrzymując własną przełożoną Siostrę Wizytantkę Stanisławę Perz. Po jej zgonie naczelna przełożona prowincji została Siostra Fiuzza, a obecnie S. Elżbieta Bezerra. Wieloletnim opiekunem duchownym Siostr był najpierw Ks. Józef Górka, później Ks. Ludwik Bronny. Do największych dzieł Szarytek zaliczyć należy: Szpitali Cudownego Medalika w Kurytybie, Szkoła Pielegniarska i Dom Dziecka w Kurytybie, wielkie gimnazjum i szpital w Iratí, gimnazjum w Abranches, Szpital i kolegium w Araucarii i tyle innych.

Obecnie Siostry Miłosierdzia posiadają 99 domów, z czego 66 w Paranie, 9 w Santa Catarina i 24 w Rio Grande do Sul. Wszystkich Siostr Prowincja Południowa Szarytek liczy 604. Siostr z Polski jest 20 — już starszysk, nowicjuszek — 32, a aspirantek — 122. Pracują w 35 szpitalach, kierują 31 kolegiami, 14 sierociniami i 9 domami opieki.

W Kilku Zdaniach:

Ochrona dla Papieża

By gwarantować bezpieczeństwo Ojca św. podczas jego pobytu w Kolumbii, do wództwo armii zmobilizowało 15 tysięcy żołnierzy, utrzymujących ochronne kordony wzdłuż ulic, którymi przejeżdżał młody Papież. Ponadto 3 helikoptery amerykańskie oddane zostały do dyspozycji Głowy Kościoła, by ułatwić szybki transport do najważniejszych punktów zbiorowych Kolumbii. Trzeba tu przypomnieć, że idea Kongresu Eucharystycznych rodzin zrodziła się we Francji, dzięki bardzo aktywnej działalności pobożnej Francuski — Marie Marthe Emilia Tamisier.

Konferencja D. Sigaud

Arcybiskup Diamantyny — D. Geraldo Sigaud wygłosił konferencję dla wojskowych w Vila Militar, w Rio de Janeiro, stwierdzając, że komunizm zdołał przeniknąć nawet do kleru. Mówca cytował słowa ks. Combina, autora memoriału na Konferencję Biskupów w Bogocie na temat sytuacji społecznej w Ameryce Łacińskiej. Przyznał, że wielu kleryków z Wyszyszych Seminariorów bierze czynny udział w demonstracjach studentów, a kilku księży dało schronienie studentom uciekającym przed represyjną akcją policji. W konferencji tej wzięło udział 3 generatów.

Nowy przegląd katolicki

W Rio ukaże się wkrótce nowy przegląd katolicki pt.: „Permanência” zajmująca się najwazniejszymi zagadnieniami Kościoła w obecnych czasach. Współpracownikami przeglądu będą m. in. Gustavo Corção, Alfredo Lage, Gladstone Chaves de Melo, Ailda Gomes i Claudio Praga.

Problemy Kolumbii

Kościół Katolicki w Kolumbii zalicza się do najpotężniejszych w Ameryce Łacińskiej (po Brazylii). Cały Episkopat tamtejszy opowiedział się za Encykliką papieską „Humanae Vitae”. Tymczasem rząd prezydenta Carlosa Lleras Restrepo wypowiedział się oficjalnie w obronie limitacji urodzin za pomocą pigulek antykoncepcyjnych. Delikatna ta sprawa będzie na pewno przedmiotem ożywionej dyskusji na Konferencji Biskupów Łacińskich.

Pomoc dla Biafry

Światowa Rada Kościołów skierowała apel do 231 organizacji chrześcijańskich, należących do różnych wyznań by zbierać pomoc dla ludności Biafry, ginącej z głodu na skutek działań wojennych między Nigerią a zbuntowaną prowincją Biafra. Równocześnie Rada wysłała także prośbę do rządu Nigerii, by zezwolił na przewóz żywności przez terytorium tego państwa.

Favele w S. Paulo

Liczba osób zamieszkających w „favelach” na przedmieściach São Paulo doszła do 26 tysięcy. Taki stan rzeczy tłumaczy się przede wszystkim faktem, że liczni bezrobotni z Nordeste kierują się do stolicy państwańskiej w poszukiwaniu pracy. Rocznie migruje do tego Stanu około 100 tys. osób z północnych obszarów Brazylii, głównie z Minas Gerais.

D. Avelar u studentów

Arcybiskup Teresina (Stan Pauli) D. Avelar Brandão Vilela przemawiał do akademików kolumbijskich w Bogocie, podkreślając, że biskupi Ameryki Łacińskiej nie mogą ignorować oplakanej sytuacji społecznej narodów tego kontynentu. Z drugiej strony biskupi nie mogą zajmować pozycji skrajnej, stając na tej samej platformie co lewicowcy czy komuniści.

Postęp ateizmu w Szwecji

Ostatnie badania opinii publicznej wykazały ogólny brak wiary u młodych w wieku od 12 do 25 lat; 22 procent zaledwie oświadczyło, że wierzy w Boga, gdy 46 procent odpowiedziało negatywnie, reszta ma wątpliwości. Najgorzej przedstawia się sytuacja religijna w Sztokholmie, gdzie wśród młodych jest 63 procent niewierzących.

Program dla młodych

W Radio Watykańskim rozpoczęto nadawanie muzyki współczesnej. Ojciec Pellegrino twierdzi, że muzyka ta stanowi „idealny pomost dla młodych, którzy w piosenkach odnajdują wartość duchową.

ZGROMADZENIE SIOSTR FRANCISZKANEK RODZINY MARYI

Zgromadzenie Siostr Franciszkanek Rodziny Maryi powstało w Petersburgu w roku 1857. Założycielem jego był Ks. Zygmunt Szczęsny Feliński, ówczesny profesor Akademii Duchownej w Petersburgu. Gorliwy kapłan i prawdziwy miłośnik bliźnich, zwłaszcza najbardziej potrzebujących. Poleca realizację powołania własnego osobom, które mu zawierzyły, przy czynnej pracy charytatywnej wśród najbardziej potrzebujących Polaków, których los rzucił poza granice Królestwa Polskiego. Dzielna pomoc znalazł w oddanej całym sercem Rodzinie Maryi — Małce Florentynie Dymman, pierwszej Przełożonej Generalnej Zgromadzenia.

Po pięciu latach, w styczniu 1862 roku, Ojciec Założyciel zostaje powołany na Stolicę Metropolitalną do Warszawy. Tu sprowadza Siostry Rodziny Maryi i umieszcza je w domu przy ulicy Żelaznej 97, który stał się domem Macierzystym Zgromadzenia.

16-miesięczne pastewrowanie kończy się wygnaniem do Jaroslawa nad Wołgę, gdzie pozostaje przez lat 20. Rodzina Maryi mimo trudności rozwija się i nadal prowadzi swą działalność w Królestwie Polskim i w Rosji.

W roku 1883 Stolica Apostolska zwała go z urzędu Arcybiskupa Warszawskiego, a rząd carski pozwalała na wyjazd poza granice państwa rosyjskiego. Jako tytularny Arcybiskup Tarsu osiada w byłej Galicji, pod zaborem austriackim, i tu na nowo wiele pracy poświęca Zgromadzeniu Siostr Rodziny Maryi.

Dnia 17 września 1895 roku umiera światobliwy Ojciec Założyciel, zostawiając swoje dzieło pod opieką Matki Bożej, ster rządów składając w ręce Matki Zofii Komocy, drugiej z kolei Przełożonej Generalnej, która przy pomocy Księżąt Biskupów Archidiecezji Łwowskiej i OO. Franciszkanów Konwentualnych, głównie O. Mariana Sobolewskiego zorganizowała Zgromadzenie, osiagając ostateczne zatwierdzenie papieskie w 1913 roku. Definitywne zatwierdzenie Ustaw Zgromadzenia nastąpiło w roku 1934. W tym samym roku Zgromadzenie zostało podzielone na prowincję 3 w Polsce, 1 w Brazylii, 1 w Rumunii. Podczas ostatniej wojny prowincja w Rumunii uległa likwidacji, a Siostry wyjechały do Polski.

Pierwsze Siostry Rodziny Maryi przybyły do Brazylii w roku 1906, na prośbę ówczesnego Proboszcza z Orleansu — Ks. Jana Mielusa. Rozpoczęły pracę wśród polskich emigrantów, prowadząc dla nich szkółkę parafialną. (Pierwsza polska szkoła w Paranie).

W miarę przyjazdu nowych Siostr z Polski i powołania Brazylii, Siostry rozszerzyły zakres swego działania. Opieki nauczania w Szkołach Parafialnych, zajmowały się katechizacją dzieci, pielęgniowaniem chorych w szpitalach i w Domach Opieki dla Dorosłych (Asilos). Trokiliwą opieką objęły kościoły i kaplice parafialne.

W roku 1967 nastąpił podział prowincji Brazylijskiej. Obecnie w Brazylii istnieją dwie prowincje:

- a) Prowincja Dzieciątka Jezus
Dom Centralny w Kurytybie — Stan Parana.
43 placówki — Stan Parana.
1 placówka — Brasilia D.F.
Wszystkich Siostr jest 312. Nowicjuszek 23. Aspirantek 8.
- b) Prowincja św. Franciszka
Dom Centralny w Erechim, Rio Grande do Sul i Santa Catarina.
18 placówek, 96 Siostr. Razem 2 Prowincje liczą 408 Siostr.
Praca Siostr Rodziny Maryi Prow. Dzieciątka Jezus, do roku 1967, przedstawia się następująco: 10 szpitali, 4 domy opieki, 9 gimnazjów, 5 szkół normalnych, 36 szkół podstawowych, 13 przedszkoli. * * *
3. Siostry św. Franciszka Bernardynki z USA 1937
W roku 1964: Siostr 164. Aspirantek 68. Siostry brazylijskie 129. Siostry z USA 30. Siostry polskie 5. Domy opieki 20. Szpitale 6. Szkół 11. Gimnazjów 8. Szkoły normalne 2.
Pracują: Rio Grande do Sul, Paraná, S. Paulo i Ceará.
4. Siostry św. Franc. Nawisz, Trójcy (eks-Bernardynki) 1938
1968: Siostr — 81. Nowicjuszek — 8. Juwenilek — 15. Siostr Polek — 4. Domy: Parana - 2. S. Paulo - 8.
5. Siostry Felicjanki z USA 1950
Siostr — 85. Nowicjuszek — 6. Postulantek — 5. Domy — 10. Szkół podstawowych — 8. Gimnazjów — 4. Szkoła Normalna — 1.
Nadto prowadzą: szpital dla dzieci, ambulatoria 3; detystyka 1.
Pracują: Estado do Rio, Guanabara, São Paulo, Paraná, Minas Gerais.
6. Siostry Służebniczki Niep. Pocz. N.M. Panny, 1954
Rok 1967: Siostr — 25. Nowicjuszek — 10. Postulantek — 5. Aspirantek — 12. Domy — 3. Szpitale — 2.
7. Siostry Szkół Najw. M. Panny w POA 1935 ze Śląska
Do Brazylii przybyły ze Śląska (Wrocław) do Santa Catarina w 1935.
Pórtó Alegre — gimnazjum św. Agnieszki 1940. Petropolis — Sto. Antônio da Patrulha, RS. 1940, gimnazjum.

EUGÊNIO STALINSKI

TLUMACZ PRZYSIĘGLY

Złatwia również sprawy naturalizacji, paszporty, wizy, sprowadzanie rodzin z Kraju, legalizacja pobytu w Brazylii itd.

SÃO PAULO

Rua São Bento, 279, — 4.º andar — Tel.: 35.4475

Rádio Cambiú Ltda.

ZY S. 27 - Kc/s. 1590 — A VOZ CATOLICA DO PARANA
Boa música, Clube dos Sócios, Terço em Família, Hora da Música Podada (aos domingos das 15 às 18 horas), Homagens, Anúncios, Avisos e Recados para Amigos.

ARAUCARIA FONE-109 — PARANA

BOA VIAGEM — Excursões, Passagens e Transportes

Bluro Podrózowe z siedzibą w Rio de Janeiro (Guanabara), avenida Churchill, 109 ci. 302/3 zawiadania, że jest do dyspozycji Szanownych Czytelników „Ludu” w załatwianiu wszelkich spraw związanych z podrózkami w Brazylii lub zagranicę: bilety samolotowe, okretowe, autobusowe, wyrabianie paszportów, wiz wyjazdowych lub wjazdowych, organizowanie wycieczek indywidualnych i zbiorowych w Brazylii, do Stanów Zjednoczonych i do Europy.

WIELKA WYCIECZKA SAMOLOTOWA do Polski i Ziemi Świętej zwiędzając również Rzym, Paryż, Londyn, Ateny, Madryt i Amsterdam z możliwością powrotu przez Nowy York.

Wyjazd z Rio de Janeiro 25 sierpnia, powrót do Rio 28 września. Cena około US\$ 1.580 albo mniej w zależności od ilości zgłoszonych osób. Wielkie ułatwienie płatności.

Informacje i wpisy — Boa Viagem Excursões, Passagens e Transportes — Avenida Churchill, 109 ci. 302/303 w Rio de Janeiro (Guanabara).
Udzielamy wszelkich informacji, bezpłatnie, zwrótną pocztą.

Cacique Hotel

- ★ O MAIS CENTRAL DA CIDADE
- ★ TODOS APARTAMENTOS COM BANHEIRO PRIVATIVO E TELEFONE
- ★ SAŁA DE ESTAR COM TV
- ★ MÁXIMO CONFORTO

RUA TOBIAS DE MACEDO, 26 — Esq. Pca. Tiradentes
Tel.: 4-6558 — End. Telegr.: “CACITEL”

CURITIBA — PARANA

Męskie zgromadzenie zakonne

KSIĘŻA MISJONARZE

Polscy Księża Misjonarze przybyli do Brazylii dnia 29 czerwca 1903 roku, osiedlając się w Tomás Coelho, pod Kurytybą. Byli to: ks. Bolestaw Bayer, ks. Franciszek Chylaszk, ks. Hugo Dyla, i brat zakonny — Aleksander Węgrzyn. Przejechali na prośbę biskupa kurytybskiego — Ks. Camargo de Barros, który już w 1900 r. porozumiał się w tej sprawie z najwyższym przełożonym Zgromadzenia — Ks. Flaksem. Ten ostatni zaś wydał polecenie Ks. Wyztatorowi Misjonarzy z Krakowa Ks. Józefowi Kiedrowskiemu, by posłał do Parany kilku księży.

Trzeba pamiętać, że w 1903 r. Parana liczyła 300 tys. mieszkańców, w tym około 80 tys. Polaków, osiadłych pod Kurytybą, począwszy od 1871 r. Kurytyba posiadała 30 tys. mieszkańców, wśród których było 3 tys. Polaków. Do przyjazdu Misjonarzy przyczynił się bardzo wydawca i redaktor polskiego pisma "Gazety Polskie" — p. Leon Bielecki, który apelował bezustannie do miejscowego ordynariusza o sprowadzenie księży polskich.

Na 80 tys. emigrantów polskich żyjących wówczas w Paranie było zaledwie 9 księży polskich do dyspozycjonowania, mianowicie: ks. Ludwik Przetarski — w Rio Claro, ks. Leon Niebieszczański — w Abranches, ks. Jan Miętuś — w Orleansie, ks. Franciszek Józef Soja — w Araukarii, ks. Władysław Smolucha — w São Mateus do Sul, ks. Jakub Wróbel — w Agua Branca, ks. Jan Wólcyńciewicz — w Lucenie (dziś Itaipópolis i Paraguaçu), ks. Antoni Ryman — w Prudentópolis i ks. Kazimierz Andrzejewski — w Castro. Większość z tych kapłanów była podeszała w latach. Wszyscy zaś cierpieli na niedostatek materiałów.

Pierwszą placówką Misjonarzy była kolonia Tomás Coelho, pod Kurytybą. Dopiero w 1920 roku, we wrześniu, gdy liczba polskich Misjonarzy doszła już do 16 kapłanów i 1 brata, zakupiono w Kurytybie dom przy ulicy Jaime Reis i tu powstała centrala, wice-prowinca polskiej Misjonarzy. W tym roku — dnia 25 września Misjonarze przejęli w swe ręce redakcję polskiego pisma "Polak w Brazylii", przekształcając je na gazetę "Lud". Pierwszy numer tego pisma ukazał się 2 października 1920 roku, a jego pierwszym redaktorem został ks. Józef Góról. W 1923 r. powstaje Bursa Księża Misjonarzy dla polskich studentów uczęszczających do szkół średnich w Kurytybie. Bursa trwała 15 lat. Istnieje i dziś.

Dziś wice-prowinca Misjonarzy w Kurytybie liczy 50 kapłanów, w tym 36 przybyłych z Polski, a 14 urodzonych już w Brazylii, choć polskiego pochodzenia. Placówek misjonarskich jest 19 plus Maie Seminarium w Araukarii założone w Kurytybie w 1938 roku a przeniesione do Araukarii w 1954 roku. Liczy ono obecnie 156 studentów w Gimnazjum i Liceum. Kleryków (filozofów i teologów) jest 9, braci zakonnych zaś — 6. Z placówek parafialnych — 15 jest w Paranie, 3 — w Santa Catarina i 1 — w Rio Grande do Sul.

Inne Zgromadzenia męskie, posiadające księży polskich, pracujących na terenie Brazylii:

Księża Słowa Bożego — S. V. D. przybyli do Brazylii w 1904 roku. Księża polskich jest obecnie 37.

Księża Salezjanie S. D. B. przybyli w 1897 roku. Jest ich dziś 22.

Księża Chrystusowcy S. C. E. przybyli w 1957 roku. Działają 31 kapłanów pracujących na kilkunastu placówkach Parany i Rio Grande do Sul.

Księża Marianie — przybyli w 1963 roku Jest ich 6.

Księża św. Rodziny M. S. P. — liczą 17 członków.

Księża Zmartwychwstańcy C. R. — zaledwie 2.

O Dominikanie O. P. — 1967 — dwóch księży polskich.

Księża Salwatorianie — 1966 r. — Jeden ksiądz polski.

Księża Pasjonisci — w 1967 roku. — Jeden ksiądz polski.

OO. Franciszkanie O. F. M. mają 19 polskich księży.

OO. Jezuiti T. J. — 3 księży.

Księża Redemptoryści C. S. S. R. z USA — 6 księży polskich.

Księża Palotyni S. A. C. — 5 księży polskich.

(P. S. — Kler diecezjalny w Paranie liczy 73 kapłanów, w tym 47 polskiego pochodzenia. — przyp. Redakcji).

Otwarcie "Tyńca" w Taizé

(Dokończenie ze strony 3)

Po Mszy świętej wszyscy udali się przed "Tyńce". O. Placyd odmówił modlitwę i pokropił wodą święconą budynek, następnie przemówił przez Roger Schutz o ewangelicznym obowiązku promieniowania miłości, a po nim inżynier Olgierd Stepan, prezes Polskiego Instytutu Katolickiego w Wielkiej Brytanii, odczytał po francusku rozprawę historyczną o polskiej tolerancji podkreślając w niej, że nasze nastawienie otwarte i życzliwe zarówno dla braci odłączonych, jak i dla Żydów, ma tysiącletnią historię a fundamentami swymi sięga owego głębokiego humanizmu chrześcijańskiego, którego głosicielami byli i są nadal między innymi benedyktyni z Tyńca. Dlatego też nazwa "Tyńce" może trafnie strzeżać żywą rzeczywistość, jaką jest polski duch miłości chrześcijańskiej.

Następnie Ks. Biskup Rubin jeszcze raz podziękował Przerowi, składając życzenia pomyślnego rozwoju wielkiego dzieła pojednania, któremu służy Taizé.

Przeor przyjął poczęstunkiem dwunastu księży oraz trzy osoby świeckie, a o godzinie 4-tej zgromadzili się wszyscy jeszcze raz w kościele na niespyro odpiewanie przez Braci z Taizé. W czasie modlitw Przeor wymienił wśród modlitwianych intencji obu Kardynałów polskich, redaktora Turowicza i cały naród polski z jego przedstawicielami, obecni na nabożeństwie, po czym w ogrodzie klasztornym, położonym na malowniczych tarasach oddzielonych lipami, delegacja Polaków z Montceau les-Mines mogła się orzeźwić wodą z sokiem i porozmawiać po przyjacielsku zarówno z Przeorem i innymi braćmi jak i Ks. Biskupem Rubinem i księżmi.

Zwiedzeniem wystawy wyrobów ceramicznych i malowideł wytwarzanych w Taizé oraz książek publikowanych przez członków klasztoru zakończyła się ta piękna i wymowna uroczystość, podkreślająca nastawienie ekumeniczne, ożywiające cały katolicyzm polski, od hierarchii aż po masy ludowe.

Ks. Biskupowi Rubinowi następnego dnia po uroczystościach Przeor Wpłoty w Taizé przysłał list z podziękowaniem. Z uwagi na interesującą treść tego listu zamieszczamy go w polskim tłumaczeniu:

"Księżo Biskuple,
Z całego serca dziękuję Księdzu Biskupowi za przybycie do nas w ubiegłą niedzielę. Ta obecność Księdza Biskupa wywarła na mnie bardzo głębokie wrażenie.

Raduje się niezmiernie tym dniem, jaki mogliśmy przeżyć z tak wielką liczbą Polaków, którzy stali się teraz naszymi przyjaciółmi. Bardzo podobają mi się kazania Księdza Biskupa w czasie Mszy. Czy zgodzi się Ksiądz Biskup przysłać mi jego tekst?

Młodzież zgromadzenia w Taizé była bardzo uszczęśliwiona, że mogła przeżyć z Księdzem Biskupem ten dzień, który uwarzył ją na obecność Polaków w Europie zachodniej.

Słyszałem nawet wielu mówiących te słowa: Do tego dnia wiedzieliśmy, że Polacy byli w naszej okolicy, ale nie myśleliśmy o nich i nie zwracaliśmy na nich uwagi. Teraz będziemy uważliwni na ich obecność i będziemy rozumeli ich lepiej.

Zapewniam Księdza Biskupa o moich braterskich uczuciach.

PRZEOR TAIZÉ

Estofaria Blumenau

Reformas de Móveis em Geral
Estofamento para Automóveis
e Capas Completas

ACEITA-SE SERVIÇOS ESPECIAIS - SOB MEDIDA

Rua Saldanha Marinho, 1042
Esquina com Prudente de Moraes — CURITIBA

Retificadora BRASPOL LTDA.

Odnawiały wszelkie typy motorów samochodowych.
— Robota gwarantowana i szybka. —
CENY PRZYSTĘPNE

Rua Marechal Floriano 4100 — Fone: 4-2635
CURITIBA — PARANA

AUTO LONDRINA

DE
GETULIO THADEU OSTROWSKI
MECANICA DE AUTOMÓVEIS
LATARIA — PINTURA — ELETRICIDADE
PLANTAO AOS DOMINGOS E FERIADOS
CURITIBA — Rua João Negrão N.º 1820 — PARANA

LIVRARIA S. V. D.

ARTIGOS PARA IGREJAS, RELIGIOSOS, ESCOLARES
E ESCRITÓRIOS.

Rua Emiliano Pernetá, 433 — Fone: 4-0136

CURITIBA — PARANA

Ganhou ou comprou um corte de casimira?

Então leve-o, hoje mesmo, no

"SOCOLOSKI"

O alfate que não recusa felicitos
PREÇOS SEM COMPETIDOR

Rua Mal. Floriano N.º 114 — 2.º andar —
Edifício do 4.º Tabelião

CURITIBA — PARANA

dosnego uczucia, że już jedną nogą jestem w Skandynawii. Ale zarazem zdawałem sobie sprawę, że mam przed sobą do pokonania jeszcze wiele trudności i że zwłaszcza teraz, zbliżając się do granicy, wchodzę w fazę bardzo niebezpieczną.

Zaciemnione okna uniemożliwiały mi śledzenie stacji. Wiedziałem z mapy, ile jest stacji z Rendsburga do Barderupp, ale nie wiedziałem, czy pociąg ten na wszystkich stacjach staje.

Właśnie nadszedł konduktor i sprawdził mój bilet.

— Ile stacji stąd do Barderupp? — zapytałem.

Konduktor zaczął się zastanawiać. Jakis niepozorny człeczyna w cywilnym ubraniu, dość młody, siedzący obok Duńczyków, wtrącił się do rozmowy.

— Ja wiem, gdzie jest Barderupp. Ja panu powiem.

Konduktor uznał sprawę za załatwioną. Zabrał się i poszedł. Ostatnie nie dowiedziałem się, ile stacji jest do Barderupp.

Poczułem nagłą antypatię do tego człowieka w cywilnym ubraniu.

Wydało mi się, że on mnie obserwuje. Bałem się na jego pomocy polegać.

Posiedziałem pewien czas, a potem wstałem, wziąłem tekę i wyszedłem do toalety.

Toaleta była na końcu wagonu. Koniec wagonu tworzył osobną, odgrudzoną platformę, która nie była oświetlona. Właśnie stawałymi na jakiejś stacji. Ktoś otworzył okno i obserwował pogrążony w ciemnościach peron.

Zniknąłem na czas pewien w toalecie, by współpasażerowie widzieli, że po to wyszedłem z wnętrza wagonu. A potem stanąłem przy otwartym oknie. Mogłem teraz obserwować stację.

Po dłuższej chwili zjawił się nagle koło mnie ów człowiek w cywilnym ubraniu.

— Pan stoi przy oknie? Niech się pan nie boi! Byłbym panu powiedział.

— Może pan wrócić do wagonu.

— Nie, ja byłem w toalecie. A stanąłem przy oknie, bo widzę że otwarte. Przyjemnie stać w otwartym oknie.

— Pan jedzie do Barderupp?

— Tak.

— Czy pan tam mieszka?

— Nie. Jadę do żony.

— Ona tam mieszka?

— Tak. Pracuje u chłopca.

Nie posiadam tego talentu, którym niektórzy ludzie tak są obdarzeni, by na oczekaniu kłamać, wymyślając w jednej chwili zgrabne historie. Jeśli muszę kłamać, wolę zawsze sobie wszystko we wszystkich szczegółach obmyślić, by jedno do drugiego pasowało, i potem mocno się tego trzymać, tak mocno bym bez mała sam w to uwierzył. Wszystko miałem obmyślane.

I wolę z góry jak najwięcej o sobie powiedzieć, a nie czekać na to, aż mi postawią pytania.

— Którą drogą chce pan jechać?

— Najbliższym pociągiem.

— Najbliższy pociąg jest z przesiadaniem w Kilonii i w Rendsburgu.

— Kiedy?

— Za trzy kwadransy. Tor numer ten a ten.

— Dobrze.

Wypisuje mi bilet na blankiecie. O żadne przepustki nie pyta. Płacę i odchodzę od kasy.

Dworzec był zbombardowany, funkcjonuje teraz w skali zredukowanej. Dzieli się na drewniane przepierzenie, jest ciasny. Dochodzi się hallem do początku torów, bilety sprawdzają przy wejściu na każdy tor z osobna. Widzę, że na moim torze stoi jeszcze jakiś inny pociąg, nie chcę się płatać po peronie, więc idę do tymczasowej poczekalni.

Poczekalnia ta jest zarazem restauracją. Nie ma w niej miejsc innych, niż przy stolikach nakrytych obrusami. Siadam na najbliższym wolnym miejscu, obok starszej pani, która właśnie zamawia sobie u kelnera obiad. Wybrała pieczeń wieprzową i piwo. Kelner wycina nożyczkami kupony z jej karty żywnościowej. Widzę, że kupony są za pieczeń, ale nie za piwo.

Po chwili kelner zwraca się do mnie. Orientuję się już w sytuacji i wobec tego zamawiam sobie piwo. Gdy kelner odszedł, spostrzegam na stole kartę. Oznaczone na niej są nie tylko ceny w gotówce, ale i ilość wymaganych kuponów. Jedna z potraw, jakaś zupa jarzynowa z kartoflami, nosi napis: "Markenfrei". Załużę, że nie wiedziałem o tym wcześniej; zaczynam być głodny.

Kelner przynosi mi saszetkę pieczeń. Widok jest oszałamiający. Nie wiedziałem czegoś tak pięknego od czasów przedwojennych. Czuję, że już nie jestem chory na serce. Podobno apetyt jest oznaką zdrowia. Jestem widać bardzo zdrowy. Kelner przyniósł także — dla nas obojga — po kufelku piwa. Piwo to doskonałe mi robi. Po malutku oswajam się z rolą człowieka wolnego. Znowu mi się udało! Oby mi się udało do końca. Zaczyna mi pachnąć Kopenhaga. Staje mi przed oczyma Plac Ratuszowy, syrenka na Langelinie, Heisinger. Może zobaczę to wszystko za kilka dni. A potem Szwecja, a w Szwecji wolność zupełna. Czytanie gazet wolnych od hitlerowskiej cenzury i zjadanie szwedzkiego chleba ze świeżutkim masłem. A po Szwecji — Londyn. Wizyta w biurach rządu polskiego i przydział na okręt. Ogarnia mnie uczucie oszałamiającej radości i tryumfu.

Na kwadrans przed odejściem mojego pociągu wstaje. Na mój peron płynię całkiem duży strumień ludzi. Koło bilitera stoi funkcjonariusz w czarnym mundurze policji dworcowej, ale nikogo o nic nie pyta. Przechodzę gładko.

Mijam kilka wagonów, by być dalej od wejścia na peron, wylizuję się do jednego z nich i zaszywam się w najbardziej niepozorny kąt. Jest

HISTÓRIA DA POLÔNIA

J. FICINSKI

115)

O Grão-Ducado de Poznan, formado pela ocupação prussiana, recebeu no dia 15 de maio de 1815, do rei Fryderyk Wilhelm III, um manifesto repleto de bem sonantes promessas: "...tendes uma Pátria como prova do meu respeito por vossos sentimentos de amor por ela. Incorporados na Prússia não precisais abandonar vossa nacionalidade. Tereis vossa parte na Constituição que desejo dar aos meus fiéis súditos e tereis, como outras províncias do meu Reino, uma Constituição Provincial distinta. Vossa religião será conservada, vossa língua será usada em todas as repartições administrativas, juntamente com a língua alemã".

O príncipe Antônio Radziwili foi nomeado lugar-tenente do rei junto ao governo do Grão-Ducado de Poznan. Em 1821 foi fundada a Sociedade de Crédito Agrícola e no mesmo ano foi instalado o Arcebispo em Poznan. Em 1823, no dia 6 de abril, foram convocados os Estados da província compostos de quatro deputados - magnatas, vinte e dois deputados - nobres, dezesseis deputados - burgueses e oito deputados - camponeses. O príncipe Sulkowski assumira a presidência da Assembléia.

Contudo, apesar das bombásticas declarações do rei, inseridas no seu manifesto de 15 de maio de 1815, e daqueles ostensivos, superficiais, laivos liberais, o processo da germanização fora iniciado desde o início da formação do Grão-Ducado de Poznan.

A Áustria fora a potência usurpatora que com maior atraso resolvera cumprir os postulados prescritos pela Convenção dos monarcas em Viena. Somente em 1817, o imperador Francisco I convocou a Assembléia dos postulados, assim denominada por se reunir a fim de receber os postulados do imperador, para serem cumpridos.

Além deste simulacro de distinção nacionalista dado aos poloneses da Galícia e da Lodomeria, nada mais foi feito para formar um governo polonês. A língua oficial nas repartições administrativas, nas escolas e nas instituições jurídicas era o alemão.

A Europa atravessava uma época de forte reação. As potências unidas na Santa Aliança, após a queda de Napoleão, esforçavam-se para apagar os vestígios da Revolução Francesa, cujos ideais da liberdade arraigaram-se profundamente no pensamento dos povos, ao ponto de constituírem um perigo para o sistema monárquico absoluto.

Essa repressão ideológica avolumava-se, principalmente, contra os povos oprimidos, como o eram os poloneses naquela época, os quais imediatamente sentiram forte pressão contra suas aspirações liberais.

A cidade livre de Cracóvia formava único oásis de liberdade no meio daquele deserto de opressão em que se transformara a Nação polonesa. A República de Cracóvia recebeu sua Constituição no dia 3 de maio de 1815. Em 1818, com nova reforma, esta Constituição tornara-se mais liberal, admitindo a liberdade da imprensa e da palavra e ampliando a liberdade individual dos cidadãos.

O governo da pequena República enviou maiores esforços em prol do desenvolvimento da educação pública, criando no seu diminuto território de 23 milhas quadradas 57 escolas primárias, nos primeiros anos de sua existência.

Fra muito elevado o sentimento ideológico nacionalista na República de Cracóvia, que logo veio a ser o centro das aspirações patrióticas do resto da Nação, conservando este caráter durante os 30 anos de sua existência. Logo de início, dois acontecimentos cívicos marcaram a demonstração patriótica de Cracóvia. A colocação na Catedral de Castelo Real de Wawel das urnas com os restos mortais do heróico príncipe Jozef Poniatowski e de Tadeusz Kosciuszko.

Como reação natural à opressão que se avolumava, o povo polonês das três ocupações iniciou a formação das conspirações políticas tendentes a defender o espírito nacional.

O movimento conspiratório iniciou-se no Congresso Nacional, onde as intrigas de Nowosilow tinham erigido um pesado ambiente, agravado pelo afastamento do Ministro Potocki e de J. U. Niemcewicz, famoso poeta, conhecido patriota e Diretor da Educação Pública. Foram substituídos pelos elementos que eram instrumentos dóceis de Nowosilow.

O resultado não se fez esperar. Foi fechada grande parte das Escolas Primárias e metade das Escolas de Ensino Médio. A fim de mais piorar o Ensino Público, Nowosilow criou Curatoria Geral, que, na realidade, era um órgão de fiscalização policial-política russa dentro dos estabelecimentos de ensino.

Graças aos esforços do príncipe Czartoryski, Reitor da Universidade de Wilno, aquele estabelecimento conquistou elevadíssimo gabarito de ensino. Seu corpo docente compunha-se de melhores mestres, destacando-se entre eles o grande patriota Jochim Lelewel, professor de História.

Nowosilow achou que o ambiente universitário era subversivo e iniciou uma série de chicanas e perseguições tendentes a matar a mentalidade estudantil, tomada pela ideologia liberal. Aproveitando o gesto infantil de um aluno de dez anos, que escrevera no quadro negro a frase patriótica "Viva a Constituição de 3 de Maio", mandou instaurar um processo de âmbito nacional, tendo como consequência diversas prisões com deportações para o leste interior da Rússia, inclusive jovens que viriam a ser luminares na literatura polonesa como Zan e Adan Mickiewicz, futuro maior poeta polonês de todos os tempos. Foram afastados das Cátedras da Universidade diversos professores de destaque, entre eles Lelewel e o filósofo Jozef Goluchowski.

O príncipe Czartoryski demitiu-se do cargo de Reitor, no qual foi substituído pelo próprio Nowosilow.

Não demorou que a Universidade de Wilno estivesse desorganizada. Os estudantes - patriotas reagiram fundando a Associação dos "Filaretes", a fim de cultivar clandestinamente os ideais patrióticos nacionalistas. Mas a polícia-política de Nowosilow não tardou em pegar o rastro de suas atividades subversivas, estourando novo processo com diversas condenações e deportações.

O verdadeiro fundador do movimento subterrâneo nacional fora o Gal. Dombrowski o qual, vivendo seus últimos anos, antes de falecer em 1818, na sua propriedade rural perto de Poznan, organizou o início das conspirações sob ocupação prussiana, deixando em testamento uma ordem à juventude polonesa para não se curvar sob opressão inimiga.

O primeiro movimento conspiratório na Polónia Congressional, de grande repercussão fora organizado pelo ex-maior do exército, Walerjan Lukasinski, ao fundar uma agremiação subversiva, denominada "Sociedade Patriótica". Naquela época eram muito disseminadas as Lojas Maçonicas e Lukasiewicz, aproveitando o fato, disseminou sua Sociedade sob a fachada de uma Loja de Maçonaria. Contudo a Polícia-Política do Grão-Duque Konstantyn não tardou a descobrir a organização clandestina, seguindo-se a prisão de Lukasiewicz e de seus companheiros, postos todos, ilegalmente, sob um Conselho de Guerra.

(Continua)

Cantinho Agro-Pecuário

Jorge Zbigniew Mazuchowski

(CONCLUSÃO)

8) Ataque de pragas e doenças

Os insetos e fungos causam prejuízos, sendo na maioria dos casos os responsáveis diretos pela queda de quantidade das flores e frutos. O ataque pode se realizar em qualquer estado do desenvolvimento das flores e frutos, sendo particularmente mais grave quando coincide com o florescimento ou com o início do desenvolvimento dos frutos. O controle nesse caso deve ser feito preventivamente por meio de tratamentos com inseticidas e fungicidas.

9) Ausência de elementos nutritivos

O esgotamento do solo determina um enfraquecimento da planta, reduzindo sua resistência e as substâncias de reserva. É à custa das reservas acumuladas nas plantas que se processam a floração e a frutificação. Se o solo não possuir os elementos necessários para a nutrição do vegetal esse consequentemente não poderá sustentar os seus frutos. Deve-se, anualmente, recorrer à adubação para manter o solo em condições de satisfazer as necessidades das plantas.

10) Atividades na enxertia

O conhecimento desse assunto é importante para que se possa garantir constante

produtividade das plantas. Ao se enxertar, deve-se tomar cuidado com as espécies pertencentes à mesma espécie e que possuam vigor e temperamento semelhantes. Qualquer desequilíbrio entre ambos resultará em malogros.

11) Polonização

A fecundação das flores é um dos fatores mais importantes na frutificação. Sem polinização abundante não haverá possibilidade de grande produção. Há certas plantas, como o abacateiro, que só frutificam bem quando existe outro tipo de abacate nas proximidades. E por essa razão que grande número de fruteiras, quando cultivadas isoladas, pouco produzem. Ao se formar um pomar de uma determinada espécie, nunca se deve plantar uma só variedade e sim várias, para que se possa ter garantia da fecundação dos frutos, pela polinização cruzada, que em geral tem predominância para a excitação do ovário.

12) Ausência de luz

Nem um vegetal consegue florescer e frutificar abundantemente à sombra. A luz solar é fator imprescindível no florescimento e frutificação. Árvores expostas à sombra permanente pouco ou quase nada produzem. E para evitar esses inconvenientes que se estabeleceu em fruticultura um espaçamento adequado a cada espécie vegetal.

Polônia, Rutênia, Ucrânia e Cossacos

Após a rebelião dos Cossacos dirigidos por Pawluk e duramente esmagada pelo Hetman Potocki e pelo magnata ruteno, príncipe Jerema Wisniowiecki (mais tarde seu filho fora coroado como Rei da Polónia sob o nome de Michal Korybut), geralmente temido, odiado pelos Cossacos e pelo povo ucraniano, veio a fase culminante da perseguição. Em 1638 a Dieta de Varsóvia (Sejm), sem exato conhecimento da causa, estabeleceu leis pelas quais foram retirados todos os privilégios antes cedidos aos Cossacos livres, enquadrando-os no rol da infamante lei da "servidão da gleba". Foram excluídos dessa lei fatídica os 7 mil Cossacos registrados que oficialmente estavam incorporados nas Forças Armadas da Coroa. Assim mesmo, esses sofreram restrições na sua autonomia por terem sido para eles designados como comandantes Comissários - Nobres. A reação imediata contra aquelas leis opressoras foi nova rebelião dos Cossacos sob o comando de Ostranica e Hun, mais uma vez sangueantemente esmagada pelas tropas de Koniecpolski e de Jerema Wisniowiecki. As novas leis começaram a ser introduzidas à força, resultando que 3/4 de jovens camponeses ucranianos e de Cossacos espalhados pela Ucrânia fugiram para Niz, fortalecendo sobremaneira a até então, enfraquecida organização dos Cossacos de Zaporozze, chegando a constituir a numera verdadeira potência militar.

Nesse ínterim, nova onda de colonizadores - nobres veio se instalar na Ucrânia, atraídos pela facilidade em obter terras e pela notícia da recém-criada massa do povo que fora legalmente escravizado pela lei da "servidão da gleba".

Justamente naquela época de máxima efervescência de ânimos surgiu a histórica figura de Chmielnicki. Bohdan Zenob Chmielnicki, nobre polonês, portador do escudo nobiliário "Habdank", encarnava o tipo de condutor de massas que periodicamente aparece na história dos povos. Injustiçado e perseguido por questões surgidas com um vizinho de sua propriedade na Polónia, fugiu para Zaporozze, jurando ódio e vingança.

Muito inteligente e genial organizador, percebeu logo a importância do momento psicológico reinante entre Cossacos e apressou-se em aproveitá-lo para seus fins. Dominou logo a "Irmandade" cossaca com os dons da sua expansiva personalidade, conquistando entusiástico apoio geral com promessas da liberdade e do fim das perseguições dos Cossacos e do povo ucraniano. Assumindo uma espécie de ditadura incontestável, proclamou guerra incondicional contra os Senhores (pany) das terras e logo se viu na frente de entusiasmada massa de gente decidida e armada pronta para obedecer ao seu mínimo sinal. Ele próprio sonhava com a fundação da Ucrânia e do Zaporozze de um Estado independente, sob seu governo, quicá, seu cetro...

Modificando nas massas o tradicional sentimento de ódio contra turcos e tártaros, eternos inimigos do Oriente, ele se lançou contra os Senhores, e através de um pacto político com os tártaros de Azof e marchou para Ucrânia onde sua chegada foi sinal para o levante geral na maior rebelião da História. A implicação do exército de Chmielnicki fora recebida com indesejável entusiasmo na Ucrânia e repetido em uníssono seu grito: "Atividade entusiasmada na Ucrânia, liberdade para Ucrânia". Centenas de milhares de voluntários procuraram de todas as regiões do País formando massas de "czerni" que foram parcialmente distribuídas entre os agrupamentos batálicos (pulkis) que formavam o núcleo da "Irmandade" cossaca e do restante formaram-se unidades do exército e postos sob o comando de antigos oficiais cossacos (quikowniks), com muita prática militar.

J. Ficinski
Continua

P. K. O. - WARSZAWA
SWOBODNY WYBÓR
Paczki albo Złotówki
OSZCZĘDNOŚCI ("SKUP")
ZŁECENIA DO WYBORU
albo WYBRANE

Paczki PEKAO DO POLSKI
Najszczęśliwiej, najszybciej i bez zwołki
odbierzysz Krownych i Przyjaciół w Polsce.

ROSJA
RUMUNIA
JUGOSLAWIA
IKKA — BUDAPEST TUZEX — PRAHA
GENEX — Berlin
V/O VNESHPOSYLTORG — MOSKWA
EMPRESA J. RAJIC Ltda., São Paulo
Praça João Mendes, 42 — 11.º andar — Cj. 111
Enderregio p/cartas: Cx. p. 3950 — São Paulo
(Sede própria)

FARTUSZKI - PLOTNA - "MALHAS" - PONCZOCHY - RECZNIKI - KOSZULE - Najniższe ceny w mieście.
Przed zakupem prosimy
zbadac ceny w
Casa Hoffmann
Skład i Fabryka: R. Claudi-
no dos Santos, 52 (Dawniej
Praça da Ordem) - Fone:
4-1698 - CURITIBA

SERRAS CIRCULARES COM
DENTES DE METAL DURO
frezas, brocas e
máquinas para afiar

SERRAS LTDA.
COMÉRCIO E INDÚSTRIA

FÁBRICA - ESCRITÓRIO
Rua Tibagi, 692
Fone: 4-5343 (RECADOS)
Curitiba - Paraná

DISTRIBUIDORES DOS PRODUTOS:
NORTON - INVICTA - ALPONT - SATURNINO

ESPORTE EM REVISTA

- **Triangular em Curitiba:** Atlético - Coritiba 2x0, Atlético - Ferroviário 2x2. Atlético defenderá o Paraná no Torneio Roberto Gomes Pedrosa. Pelo título de Campeão do Paraná, o Coritiba venceu o Atlético por 2 a 1. Haverá mais um encontro na próxima quarta-feira.
- **Taça Guanabara:** Fluminense - Vasco 3x2, América - Bangú 1x0.
- **Taça Brasil:** O campeão catarinense Metropól de Crisiuma empatou com o campeão gaúcho Grêmio, por 0 a 0, desclassificando o Grêmio, graças ao "gol-average".
- **Encontros amistosos:** Palmeiras - San Lorenzo de Almagro (Buenos Aires) 3x1, Grêmio - Paraná 0x0, Ferroviária - Jandala 1x0.
- **Torneio Pentagonal em Buenos Aires:** Santos - Nacional (Montevideo) 1x1, Santos - Boca-Juniors 1x1. Com este resultado o Santos sagrou-se campeão deste torneio, que reuniu os quadros: Santos, Benfica, Nacional, Boca Juniors e Racing.
- **Torneio "Robertão":** Portuguesa Desp. - São Paulo 1x0.
- **Campeonato da Polónia:** Polónia - Ruch 4x2, Wisla - Zagłębie 1x0, Legia - Zagłębie Wałbrzych 3x1, Stal - Rybnik 1x0, Szombierki - GKS Katowice 1x0, Śląsk - Pogon 1x1.
- **Torneio Hexagonal em Bogotá:** o time polonês - Górnik sagrou-se campeão do torneio ao derrotar o quadro paraguaio - Olimpia por três a um.

Este é um dos Modelos GUELMANN

TRADIÇÃO — CONFORTO E QUALIDADE
RUA 24 DE MAIO, 44
CURITIBA — PARANÁ

VISITE A CASA DA BARBADA

NO MÊS DE AGOSTO; COMPRA UMA E LEVA DUAS

Casa da Barbada na Marechal Floriano esq. José Loureiro, em frente da Praça Carlos Gomes.

TÓPICOS ZONA FRANCA DE MANAUS -- O QUE É ISSO?

ALVARO CARVALHO

★ A reunião entre o presidente Ludvík Svoboda, o secretário Dubcek e outros membros do governo checo com altos dirigentes do Kremlin, realizada em Moscou durante quatro dias, produziu o seguinte resultado: evacuação das tropas invasoras, afora um corpo militar que ficará na qualidade de observador; limitações adequadas para o rádio, imprensa e televisão; a política externa da Checoslováquia terá orientação russa; liberdade para os políticos checos presos durante a ocupação.

★ Começou, em Chicago, a Convenção do Partido Democrata, para indicar o candidato para a presidência dos EUA. Partes contingentes de tropas federais protegem a Convenção prevenindo contra possíveis desordens. Há uma semana foi anunciada uma tentativa para assassinar McCarthv e Humphrey, durante a Convenção.

★ O general de Gaulle não quer receber o primeiro secretário do PC polonês, Wladislaw Gomulka, que deveria chegar a França, em visita oficial, no próximo mês de outubro. Segundo a imprensa francesa, esta é uma das primeiras consequências da invasão à Checoslováquia pelas tropas do Tratado de Varsóvia.

★ Ao iniciar-se, em Medellín, a II Conferência do Episcopado latino-americano, os observadores prevêm uma profunda divergência entre progressistas e conservadores que o Papa teria conseguido afastar durante sua permanência na Colômbia.

★ Será detonada, dia 28 do corrente, a carga de dinamite que consumará a perfuração da Serra do Mar, de lado a lado, unindo dois túneis que vem sendo escavados desde 1963, como etapa mais difícil da construção da monumental Hidrelétrica Capivarí-Cachoeira, a maior obra energética do Paraná e uma das maiores do País.

★ Um vírus desconhecido está ameaçando o rebanho suíno do Oeste paranaense. O índice de aftosa é tão grande que o Frigorífico da Sadiá, em Toledo, teve que paralisar suas atividades. O secretário da Agricultura já mandou para aquela zona uma equipe de emergência do Instituto de Biologia e Pesquisas Tecnológicas.

★ Uma série de comemorações marcou, domingo pp., a passagem do Dia do Soldado. O ponto alto da solenidade foi o desfile militar realizado defronte do Palácio Itauaçu, em homenagem à bandeira, seguido de cerimônia de incorporação dos novos elementos ao Exército.

★ Houve dois assaltos aos bancos do Rio e Minas Gerais. Cinco jovens assaltaram a agência de São Cristóvão do Banco da Bahia SA, levando consigo 31 mil cruzeiros novos. Em Belo Horizonte, por sua vez, quatro homens armados de metralhadoras assaltaram a agência Carlos Prates, do Banco Comércio e Indústria de Minas Gerais, levando uma considerável importância em dinheiro.

Agência S.I.B. — Agosto — Já está funcionando, há algum tempo, em Manaus, uma Zona Franca. O que é isso, afinal? Quais os benefícios que poderá trazer para a economia nacional ou mesmo para a economia amazônica? Trata-se de um assunto bastante controverso, pois enquanto alguns afirmam que a Zona Franca de Manaus é a última maravilha do mundo, uma verdadeira panacéia para curar todos os males do subdesenvolvimento amazônico, outros afirmam que servirá apenas para permitir o contrabando. A indústria paulista está protestando, os setores atingidos são os de aparelhos elétricos e eletrodomésticos, mas, apesar de tudo, o governo federal continua apoiando a medida. O que é afinal a Zona Franca de Manaus?

Como sempre, vamos por partes. O nome já diz muito. Zona Franca quer dizer área franca, isto é, a gente entra e sai à vontade, sem pagar nada. A Zona Franca de Manaus nada mais é do que isso: uma área onde as mercadorias nacionais ou estrangeiras entram à vontade, sem pagar imposto. Há uma pequena diferença, somente: ela não pode sair de lá. Tem que ser toda consumida na região compreendida por Manaus. Isso é bom? Isso e ruim? Para sermos francos, em princípio poderia ser bom — se funcionasse. Mas não funciona. A idéia do governo federal ao criar a Zona Franca de Manaus foi de estimular o desenvolvimento comercial e industrial da região. Isto é, fazer que muitos industriais se decidissem a investir ali, pois estavam isentos de todos, todos mesmo, impostos estaduais, federais ou municipais. Também, tudo o que produzissem estaria isento, desde que fosse consumido na região. Ao mesmo tempo, a importação de produtos também estaria isenta de impostos. Então, os objetivos eram claros: promover o desenvolvimento industrial e comercial da área de Manaus. Mas o que foi que aconteceu? Apenas uma distorção — e muito grave: o desenvolvimento se limitou ao setor comercial. Segundo declaração do próprio ministro do

Interior, foram criadas em Manaus 1.200 firmas comerciais que trabalham com produtos importados. Se você, meu amigo leitor, quiser comprar uma televisão pelo preço de um radinho de pilha, pode ir a Manaus. Lá tem tudo vindo do Japão, dos Estados Unidos da América, da Alemanha... Não pode, em tese, trazer tudo para sua cidade. Não pode, em limite: mercadorias importadas somente podem sair da região com um valor máximo de 100 dólares. Mas, como disse recentemente um repórter da revista "Quatro Rodas", "é só falar com o dono da loja ali no cantinho", pagar e, pronto, a mercadoria será entregue mesmo em sua casa, em pouco tempo...

Assim, ninguém pode negar que a criação da Zona Franca de Manaus trouxe algum progresso à região — progresso comercial — mas muito relativo e de pouco alcance. A verdade é que tem servido como um verdadeiro escape para o contrabando em todo o País. Ao lado disso, não está proporcionando a instalação de novas fábricas. Ninguém quer investir lá, pelo simples fato de não existirem estradas, não haver energia elétrica abundante, não haver um mercado consumidor em evolução, não haver nada, praticamente. É muito mais fácil aplicar dinheiro ali, em Salvador, que fica pertinho do Rio e de São Paulo, tem energia abundante e uma belíssima estrada asfaltada, jolctore e candombli...

Afinal, irracional a Zona Franca de Manaus? Parece que sim. Não se pode pensar em desenvolvimento econômico somente com base num comércio — e um comércio excessivamente restrito, pois se limita a alguns milhares de habitantes e outros poucos que se localizam fora da região, e que se utilizam do contrabando. Mas por maior que seja esse contrabando, não é de tal ordem que possa carrear para a região recursos vultosos. Assim, ali está a Zona Franca. Serve, no momento, apenas para a gente ir lá comprar televisão japonesa muito barata...

SÓ PARA VOCÊ

Penso em ti... sinto vontade de escrever, e no meu pensamento nesta hora de tristeza, escrevo só para ti:

Sevas por nova estrada! Eu fico só. Como será tua vida? Serás feliz ou não serás. E por inculpe que pareça... Eu juro! Que te desejo só felicidade!

Que importa minha solidão? Que importa que eu viva a te relembrar pois se te amei, por certo hei de querer Que sejas feliz por toda vida!

Hei de viver... a vida continua, e as lembranças de amor que me deixaste Não de perdurar para meu consolo...

Se mais tarde, no tempo e na distância que nos separar, se teus passos a mim te conduzirem, há de encontrar, Podes crer... O mesmo coração que abandonaste — é o Coração que sobe te querer...

ERNESTO STACHEWSKI

Escolas agrícolas vão produzir um milhão de mudas

Cada um dos 10 Ginásios e Colégios Agrícolas do Paraná produzirá 100 mil mudas de essências florestais em suas áreas, o que vai resultar no plantio de um milhão de mudas de floresta. A participação da campanha "Por Um Paraná Mais Verde" do reforestamento de aqueles estabelecimentos de ensino no Departamento de Ensino Agrícola da Secretaria da Agricultura. A execução desse plano junto às escolas agrícolas possibilitará também o desenvolvimento de um programa curricular prático, em que os alunos terão oportunidade de concretizar o esquema da Escola-Pazenda implantado pelo Secretário Oscar Amaral, e que consiste em propiciar a eles condições para aplicação material dos conhecimentos adquiridos.

Ganha corpo a "Operação Rondon"

Agência S.I.B. — Cerca de 5 mil universitários de vários Estados participarão da Operação Rondon III, a realizar-se em janeiro e fevereiro próximos, nas regiões Centro-este e Amazônica.

Muitos estudantes estão procurando autoridades e organismos das regiões onde atuaram na última operação, a fim de firmarem contratos para o estágio final dos seus cursos. Afirma fonte do Ministério do Interior que os seus cursos despertado nos jovens das grandes cidades — como Rio e São Paulo — é de grande benefício para o País.

Ensina-se, no Ministério do Interior, que incluindo as ações regionais, o número de participantes da próxima operação poderá atingir cerca de 20 mil jovens.

Minoria quer a ditadura

Agência S.I.B. — "A pequena minoria de estudantes que agita o País com a repetição enfadonha de "slogans" importados de países totalitários, que fala de liberdade mas quer mesmo a implantação da ditadura, nós só temos uma resposta: dar escola a todos, porque dando escolas a todos, estamos preparando a imensa maioria da nossa juventude para, grande Brasil!" — declarou o governador Abreu Sodré ao discursar, durante a inauguração da escola primária "Antônio Carlos de Abreu Sodré", construída pela Prefeitura da Capital no Jardim Marajoara.

Estrada de 920 quilômetros cortará a selva amazônica

MANAUS, (AN) — A visita do Presidente Costa e Silva ao Amazonas está sendo interpretada como um dos mais significativos passos, para novas conquistas no sentido da completa integração da Amazônia à comunidade nacional.

A construção de importantes rodovias, dentre elas a BR-174 com seus 920 quilômetros de extensão, que permitirá a conexão do Território de Roraima com as demais regiões, das quais se encontra quase que completamente isolada, representa uma das maiores esperanças do povo amazoneense, que vê, no interesse pessoal do Presidente da República pela Amazônia, o início de uma política que marcará a grande arrancada para o progresso regional.

Além de permitir a integração do Brasil no Sistema Rodoviário Pan-Americano, fazendo a ligação por terra até Bogotá, a BR-174 avulta de importância do seu aspecto regional, já que irá possibilitar o abastecimento de Roraima por terra, abastecimento esse que, atualmente, se processa por via fluvial, de maneira precária. A implantação da BR-174, em ritmo acelerado, já permite a ligação de Caracará com Boa Vista, Capital do Território de Roraima, facilitando o transporte de mercadorias entre aquela Capital e Manaus. A importância dessa rodovia, cresce porque atravessa áreas de grandes reservas minerais como ouro, bauxita, cassiterita, cristal de rocha e pedras preciosas.

Outra obra que está despertando grande interesse e justificada ansiedade por parte do povo amazoneense é a construção da BR-19 estrada que tem por objetivo fazer a ligação Manaus - Pôrto Velho, beneficiando considerável área da região, permitindo o fácil escoamento de suas riquezas, notadamente os seus minérios. A estrada terá 782 quilômetros de extensão, e seu custo está orçado em 30 milhões de cruzeiros novos. Espera-se que a concretização deste plano esteja ultimada em quatro anos, o que representará mais um grande esteio para o desenvolvimento da economia nacional.

Nota da Redação

Apresentamos alguns dados do jovem ERNESTO STACHEWSKI, colaborador deste jornal:

Nascido em Curitiba, janeiro de 1945. É solteiro, 1,60 m e 1,73 m. Aprecia poesia, cinema e boa música; automobilismo é seu "hobby". Funcionário da Prefeitura Municipal de Curitiba (controlador), cursa o 4º ano da Faculdade de Ciências Econômicas da Universidade Católica do Paraná.

Enderço para correspondência:

Rua Santo Amaro, 210 — Curitiba - Paraná.

Plano para reforma agrária

Grupo de Trabalho para a Reforma Agrária será criado por determinação do marechal Costa e Silva, que aprovou sugestão apresentada pelo ministro Hélio Beltrão, do Planejamento. A comissão deverá tomar numerosas providências que culminarão com a elaboração do Plano Nacional da Reforma Agrária no mais curto prazo possível. O presidente quer que o assunto seja tratado com a mesma dedicação dispensada à reforma universitária.

USINA DE LIXO

COMO FUNCIONA Para tirar do lixo um adubo que tenha a propriedade de fixar o azoto ao solo, a usina se comporá inicialmente de três unidades independentes de fermentação do lixo.

Os caminhões entrarão de ré em um prédio, despejando o lixo diretamente num silo. Em baixo dele, passará uma correia transportadora que irá levando o produto por um tubo, onde haverá um grande eletro-ímã, que retirará automaticamente os metais que estiverem na massa. Alguns homens retirarão, ainda, as peças inúteis maiores — cascos de madeira, por exemplo — e, em seguida, o lixo irá para um grande cilindro fechado, que gira interminavelmente, sendo triturado e fermentado.

FERMENTAÇÃO

Conforme o grau de umidade, o lixo receberá ou não água e fermentará até atingir uma temperatura de 60 graus naturalmente. Depois de três dias, ele sairá na outra ponta do cilindro, já triturado, passando então por duas peneiras. Como a trituração é natural, os cacos de vidro ou pedras que estiverem na massa não serão moídos e ficarão retirados na peneira, também peneirados, podendo ser empregados em aterros, sem problema de surgimento de moléstias ou de ratos. O produto final, semelhante a uma terra vegetal de cor marrom, será ensacado.

Quando ao metal retirado no início da operação, a própria usina o prende e enfarda e a venda do produto servirá também para amortizar o preço da usina que, segundo os cálculos, pagar-se-á integralmente em 10 anos.

SEM CHEIRO

O sistema é considerado uma espécie de ovo de Colombo, já que nada mais é do que uma aceleração de processo natural de fermentação do lixo, só que a céu aberto. Como o cilindro é herméticamente fechado, não há odor algum e a usina pode ser instalada mesmo dentro de uma cidade. Por outro lado, algumas dessas usinas utilizam, em vez de água, para dar o teor certo de umidade, o produto dos esgotos, resolvendo assim também o tratamento muito caro desse resíduo.

As grandes vantagens da usina: não desprende mau cheiro, não exige mão de obra especializada e não utiliza nenhum produto de adição, a não ser a água. O gasto de electricidade também é reduzido, de 10 a 15 Kw por tonelada de lixo tratado. Atualmente, parte do nosso lixo é incinerado, mas esse processo, além de não dar rendimento algum e exigir a adição de óleo para a queima, agrava o problema da poluição do ar. ("O Estado").

HUMORISMO

O RIO É QUE É FELIZ...

Um estudante que odiava levantar cedo para ir às aulas, certa manhã, ao passar por uma ponte, apostrofou o rio que passava por baixo:

— Rio feliz! Podes seguir o teu curso sem abandonares o leito... como te invejo!

NAO ENTENDEU...

— Meu tio, que é caçador, voltou de viagem e trouxe um tigre de Bengala. Quer comprá-lo?

— Essa não. Prá que vou querer um tigre aleijado?

BOA VIAGEM

excursiona

NA POLÔNIA - POLSKA

VISITANDO:

Varsóvia — Cracóvia — Poznan — Wrocław — Czesochowa — Auschwitz — Zelazowa Wola.

E DEPOIS:

Atenas — Terra Santa — Roma — Paris — Londres — Amsterdam e Nova York (opcional).

35 DIAS MARAVILHOSOS

Saída do Rio de Janeiro 25 de agosto

Volta ao Rio de Janeiro 28 de setembro.

CONSULTEM BOA VIAGEM EXCURSÕES

Passagens e Transportes Av. Churchill, 109 Cj. 302/3 no Rio de Janeiro. — As Agências KLM nas Capitais dos Estados através de seu Agente de viagem preferido.